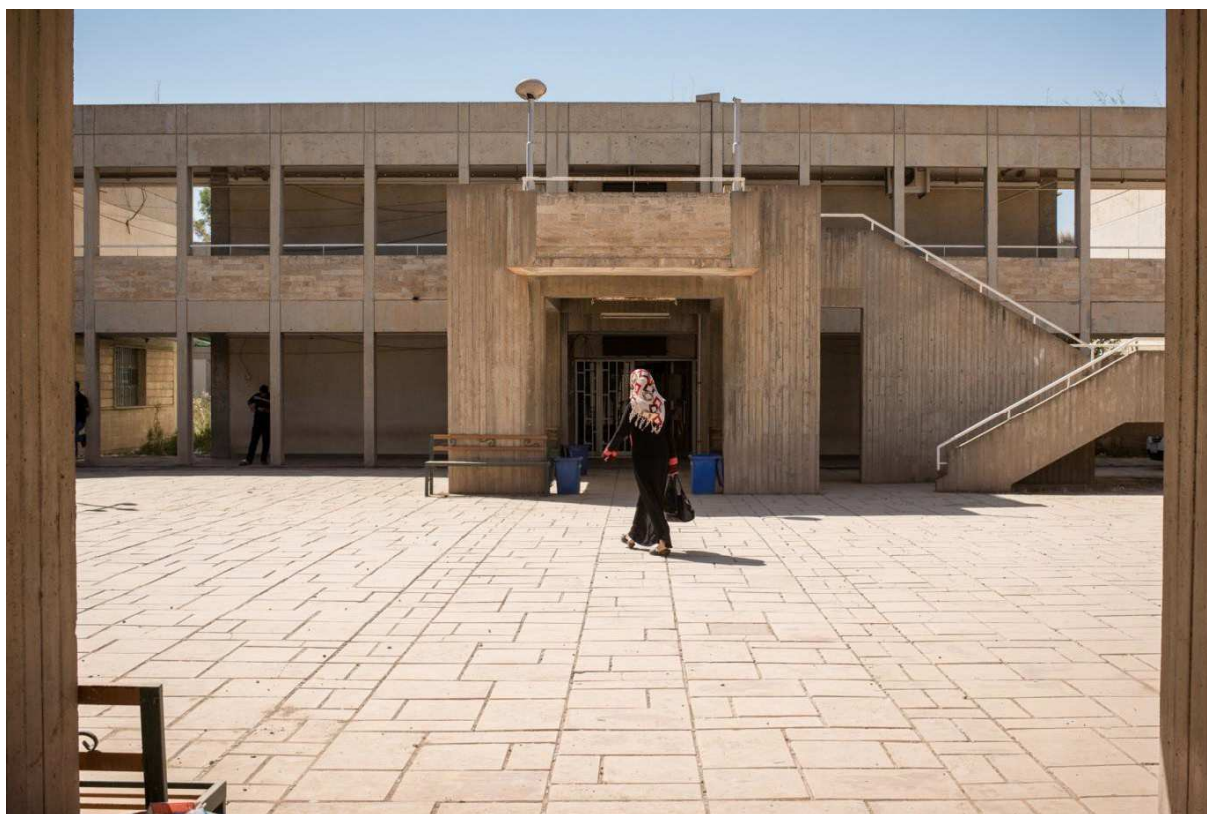

Доклад за правата на човека в Ирак януари до юни 2017 г.

„©UNMAS (Служба на ООН за борба срещу противопехотните мини)“

Жена студент между класове в Мосулския университет в Източен Мосул, Ирак. Този университет беше отворен наскоро, след като беше почистен от взривни вещества от партньорите по изпълнението на Службата на ООН за борба срещу противопехотните мини.

В момента около 900 студенти учат в университета, но голяма част от него е унищожена и трябва да бъде възстановена или оборудването да бъде заменено. (UNMAS/Cengiz Yar)

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак (UN.

<http://uniraq.org>

United Nations
Human Rights

OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS

لمساعد
العراق

Съдържание

1. ВЪВЕДЕНИЕ	1
2. МЕТОДОЛОГИЯ	1
3. ЗАЩИТА НА ЦИВИЛНИ	1
3.1. ЖЕРТВИ СРЕД ЦИВИЛНИ ЛИЦА	3
3.2. ЖЕРТВИ СРЕД ДЕЦАТА	3
4. ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НАКАЗАТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ/ПРАВОНАДДАВАНЕ	3
4.1. НАДЛЕЖНО СПАЗВАНЕ НА ПРОЦЕДУРИТЕ	4
4.2. ПОЕМАНЕ НА ОТГОВОРНОСТ	5
4.3. МАЛТРЕТИРАНЕ И МЪЧЕНИЯ	6
4.4. СТАНДАРТИ ЗА ЗАДЪРЖАНЕ.....	6
4.5. РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН.....	7
4.5.1. Законодателна рамка	7
4.5.2. Надлежно спазване на процедурите.....	8
4.5.3. Малтретиране и мъчения.....	9
4.5.4. Стандарти за задържане.....	9
4.5.5. Задържани жени и непълнолетни.....	9
5. СМЪРТНО НАКАЗАНИЕ	10
5.1. РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН.....	10
6. ПРАВА НА ЖЕНИТЕ	11
6.1. ПРАВНА И ПОЛИТИЧЕСКА РАМКА.....	11
6.2. НАСИЛИЕ СРЕЩУ ЖЕНИ.....	11
6.3. ПРИЮТИ.....	12
6.4. ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА СЕМЕЙСТВОТО	13
6.5. РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН.....	14
6.5.1. Правна и политическа рамка	14

6.5.2.	<i>Насилие срещу жени</i>	14
6.5.3.	<i>Приюти</i>	15
7.	ПРАВА НА ЕТНИЧЕСКИ И РЕЛИГИОЗНИ ГРУПИ.....	15
7.1.	РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН	16
8.	СЕСУАЛНИ МАЛЦИНСТВА/ЛГБТИ.....	17
9.	ПРАВА НА ЛИЦА С УВРЕЖДАНИЯ (ЛСУ)	17
9.1.	РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН.....	18
10.	СВОБОДА НА МНЕНИЕТО И ИЗРАЗЯВАНЕТО И СВОБОДА НА МИРНО СЪБИРАНЕ/ СДРУЖАВАНЕ	18
10.1.	СВОБОДА НА МНЕНИЕТО И ИЗРАЗЯВАНЕТО	19
10.2.	СВОБОДА НА СЪБИРАНЕ И СДРУЖАВАНЕ.....	19
10.3.	ЗАКОН ЗА СВОБОДАТА НА ИЗРАЗЯВАНЕ	19
10.4.	РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН.....	19
11.	ДЕЙНОСТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА.....	21
11.1.	РЕГИОНЪТ ИРАКСКИ КЮРДИСТАН.....	21
12.	НАЦИОНАЛНИ ИНСТИТУЦИИ ЗА ПРАВА НА ЧОВЕКА И ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ВСЕОБЩА ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД (ВПП, UPR).....	22
12.1.	ПОДПОМАГАНЕ НА ВЪРХОВНАТА КОМИСИЯ ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА В ИРАК	22
12.2.	ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ВПП	23

Препоръки

Препоръки за правителството на Ирак

Защита на цивилни лица

- Да разследва ефективно, своевременно, задълбочено и безпристрастно всички твърдения за нарушения на международното право в областта на правата на човека и нарушенията на международното хуманитарно право от всички страни в конфликта и, когато е целесъобразно, да преследва тези, които са отговорни за такива действия. Да се увери, че резултатите от тези разследвания са публично оповестени.
- Гарантиране, че арестите и задържането на лица във връзка с продължаващия конфликт се извършват само с правни основания и са подкрепени от надеждни и достатъчни доказателства и че всички права на пълно спазване на процесуалните процедури и на справедлив процес, гарантирани от Конституцията на Ирак и международното право, са напълно зачитани.
- Осигуряване на защита на масовите гробове, както и подходящи грижи и мерки за разкопаване на такива обекти и ексхумация и идентифициране на тленните останки и за запазване на доказателствата за извършени престъпления; включително и такива, които могат да доведат до идентифициране на извършителите. Провеждане на независими, публични съдебномедицински разследвания във всеки масов гроб, за идентифициране на жертвите, събиране на доказателства за неправомерни действия и пълно разследване и определяне на обстоятелствата, довели до смъртта на засегнатите лица; гарантиране, че на членовете на семействата на жертвите и на изчезналите лица е предоставена цялата налична информация и подходяща и навременна финансова, материална и друга помощ.
- Гарантиране, че оцелелите от нарушения на правата на човека, особено на сексуално и свързано с пола насилие, получават адекватна подкрепа, включително психо-социална подкрепа и медицинска помощ.
- Гарантиране на правата на всички жертви на ефективни средства за защита, включително правото на равен и ефективен достъп до правосъдие и адекватно, ефективно и бързо компенсиране на претърпените вреди.
- Гарантиране, че лицата и семействата, за които се твърди, че имат роднини, принадлежащи към ИДИЛ, не са изложени на заплахи и принудително изселване, което може да доведе до колективно наказание и явно нарушава конституцията на Ирак и международното право в областта на правата на човека и международното хуманитарно право, обвързващо Ирак, включително Международния пакт за граждански и политически права, ратифициран от Ирак през 1971 г.
- Гарантиране, че възможно най-скоро след освобождаването на зони от контрола на ИДИЛ, отговорността за закона и реда отново ще е в граждански контрол и че са взети мерки, за да се гарантира защитата на правата на човека и основните хуманитарни нужди на гражданите, живеещи в тези области или доброволно връщащи се в тях. Освен това провеждане на операции за маркиране и изчистване на неексплодирани боеприпаси от оспорваните райони веднага след повторното завземане на зоните от ИДИЛ.
- Въвеждане на изменения в иракското наказателно право, така че международните престъпления, извършени в Ирак, да бъдат преследвани като такива в националните съдилища.
- Присъединяване се към Римския статут на Международния наказателен съд. Като непосредствена стъпка, приемане на

упражняване на юрисдикцията на Съда по отношение на специфичното положение, пред което е изправена страната, съгласно чл. 12(3) от Римския статут.

Върховенство на закона и правораздаване

- Предприемане на цялостни реформи в областта на наказателното правосъдие, включително преразглеждане на Иракския наказателен кодекс № 111 от 1969 г., Иракския наказателно-процесуален кодекс № 23 от 1971 г. и Закона за борба с тероризма № 13 от 2005 г., за да се гарантира, че техните разпоредби са в съответствие с международното право в областта на правата на човека и Конституцията на Ирак, включително по отношение на правата на надлежно спазване на процедурите и справедлив процес.
- Отделяне на достатъчно ресурси за обучението на полицията и следователите относно стандарти за надлежно спазване на процедурите и справедлив процес и за подходящи техники за разследване на престъпления, включително за събиране на съдебни и други доказателства.
- Гарантиране спазването от всички държавни служители и техните представители на конституционните и международните правни задължения на Ирак, включително във връзка с пълното прилагане на Конвенцията против изтезанията. Гарантиране, че всички твърдения за изтезания и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание (малтретиране) са незабавно, щателно, безпристрастно и независимо разследвани, че извършителите са обвинени и съдени по закон и че жертвите са подходящо и адекватно обезщетени, включително чрез предоставяне на подходяща медицинска, социална и друга помощ.
- Създаване на независим орган за надзор, като например омбудсман или полицейски дисциплинарен трибунал, за разследване на твърдения за злоупотреба с власт или нарушаване на професионалните стандарти от страна на полицията.
- Създаване на съдебна полицейска служба, която да отговаря за довеждането на задържаните от полицейския арест до мястото на изслушванията от разследващия магистрат. Също така гарантиране, че обвиняемите, които са доведени пред разследващия магистрат, не са връщани в полицейския арест, а са освободени под гаранция или предадени на Министерството на правосъдието.
- Провеждане на бързи, независими, безпристрастни и задълбочени разследвания на случаи на предполагаеми принудителни изчезвания.
- Гарантиране на сигурността и безопасността на съдиите и адвокатите.

Стандарти за задържане

- Да се обърне внимание на опасенията, повдигнати от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека при наблюдението на местата за задържане във връзка с условията за задържане чрез дългосрочни решения и позволяване на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека да провеждат конфиденциални интервюта със задържаните.
- Възобновяване на часовете по грамотност и професионални обучения от страна на Министерството на образованието за задържаните с цел изпълняване на рехабилитационния аспект на лишаването от свобода и провеждане на редовни курсове за задържаните с цел противопоставяне на екстремизма и радикализацията.

- Възобновяване, с подкрепата на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, на външното обучение за служителите в сектора за сигурност, включително относно спазването от страна на служителите в затворите на стандартите за правата на човека.

Смъртно наказание

- Обявяване на незабавен мораториум върху използването на смъртното наказание в съответствие с резолюции 62/149 (2007), 63/168 (2008), 65/206 (2010) и 67/176 (2012), 69/186 (2014), и 71/187 (2016) на Общото събрание на ООН; преразглеждане на Закона за иракския наказателен кодекс № 111 от 1969 г. и на Закона за наказателно-процесуалния кодекс № 23 от 1971 г. с оглед премахване на смъртното наказание или ограничаване на възможното му прилагане само до най-тежките престъпления; и обмисляне на присъединяването към Втория факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП), насочен към премахване на смъртното наказание.
- Прилагане на международните стандарти, гарантиращи правата на лицата, които са изправени пред смъртно наказание, както е посочено в приложението към Резолюция 1984/50 на Икономическия и социален съвет от 25 май 1984 г., докато смъртното наказание не бъде отменено в Ирак.
- Създаване на специален орган за съдебен надзор, който да наблюдава съдебните процеси, които могат да доведат до смъртно наказание, за да се гарантира надлежното спазване на процедурите и спазването на стандартите за справедлив процес.
- Издаване на директива до съдиите, в която се посочва, че осъждането на обвиняемия само въз основа на самопризнание или доказателства, получени при насилие, особено когато има твърдения за изтезания и/или малтретиране по време на разследването или основани на свидетелство на тайни информатори представлява нарушение на правата на човека.

Човешките права на жените

- Ревизиране на проектозакона за защита на семейството, за да се гарантира, че той включва мерки за предотвратяване на сексуално и свързано с пола насилие (ССПН [SGBV]), че предлага защита на оцелелите от ССПН и че гарантира поемане на отговорност от извършителите на такова насилие в съответствие с международните стандарти, и гарантиране на възможно най-ранното му приемане.
- Изпълнение на ангажиментите, поети в Съвместното комюнике на Република Ирак и Организацията на обединените нации за предотвратяване и реагиране на сексуално насилие, свързано с конфликтите от 23 септември 2016 г., включително пълното прилагане на националната стратегия за борба с насилието срещу жените.
- Преглед на съответното законодателство, включително иракския Наказателен кодекс № 111 от 1969 г., за да се гарантира пълно спазване на международните задължения за правата на човека във връзка с насърчаването и защитата на правата на жените. Следва да се даде приоритет на премахването на „честта“ като смекчаващ фактор при извършването на насилие срещу жени и членове на семейството, както и на премахването на разпоредби от наказателното право, които позволяват на лица, обвинени в изнасилване или сексуално насилие, да отменят наказателни дела срещу тях, като сключат брак с жертвите.
- Осигуряване на адекватни ресурси за психо-социална и медицинска помощ, включително създаване на приюти за жертви на домашно или други форми на насилие.

- Издаване на директиви, които изискват от длъжностните лица, отговарящи за правоприлагането и правораздаването, незабавно, задълбочено, независимо и безпристрастно да разследват всички твърдения за насилие срещу жени, по-специално при подозрение за „престъпления на честта“, за да се гарантира, че извършителите на такива действия понасят отговорност за тях.
- Осигуряване на подходящи дейности за изграждане на капацитет на служителите на правоприлагащите органи по въпроси, свързани с пола, особено по отношение на насилието срещу жени.

Права на етнически, религиозни и други групи

- Приемане на проектозакона за защита на правата на религиозните и етническите малцинствени групи, предложен от иракските организации на гражданското общество, като се гарантира, че законът съдържа: подходящо и всеобхватно определение на малцинствата; механизъм, чрез който малцинствените групи могат да претендират за защита на културните, религиозните, езиковите и наследствените права; препратки към други законодателни актове, премахване на всякаква несигурност относно приоритета на закона; и механизми за прилагане, които могат да доведат до обвързващи решения.
- Приемане на проектозакона за защита на многообразието и за забрана на дискриминацията, представен от иракските организации на гражданското общество, който има за цел да премахне дискриминацията, основана на раса, цвят, пол, език, религия, политическо или друго мнение, национален или социален произход, увреждане, раждане, или друг статус.
- Укрепване на капацитета на Службата по въпросите на малцинствата, която работи в рамките на Националния комитет за помирение и докладва на кабинета на министър-председателя. Гарантиране, че Министерството на образованието предприема подходящи действия по конкретни случаи на дискриминация в образованието.

Права на хората с увреждания

- Преразглеждане и изменение на Закон № 38 от 2013 г. за грижата за хората с увреждания и специалните нужди, за да се гарантира, че той напълно съответства на Конвенцията за правата на хората с увреждания (КПХУ [CRPD]) и съответните международни норми и стандарти за правата на човека.
- Укрепване на правната рамка за насърчаване и защита на правата на хората с увреждания за преодоляване на преобладаващите нагласи и физически бариери, които пречат на пълното и равно участие на хората с увреждания в обществото.
- Ратифициране на факултативния протокол към КПХУ.
- Изпращане на покана до специалния докладчик по правата на хората с увреждания за посещение в Ирак.

Право на свобода на изразяване и мнение

- Осъществяване на преглед на всички съществуващи закони и политики (включително проектозакона за свободата на изразяване, събиране и мирен протест), за да се гарантира, че те осигуряват и защитават правото на свобода на изразяване и мнение на всички лица в съответствие с международните стандарти за права на човека.

- Гарантиране, че всяко бъдещо законодателство зачита и защитава правата на всички лица да получават и разпространяват информация свободно и безпрепятствено, при определени ограничения, ако е необходимо, в съответствие със задълженията на Ирак съгласно международното право в областта на правата на човека. Да се гарантира, че журналистите и медийните работници са защитени от тормоз и насилие при изпълнение на професията си, че всички обвинения са незабавно и задълбочено разследвани и че отговорните лица поемат отговорност съгласно закона.

Право на свобода на събирането

- Гарантиране, че правото на лицата да демонстрират мирно е напълно зачитано от съответните органи в съответствие с приложимите международни норми за правата на човека.
- Провеждане на обучителни курсове за полицейски и други служители на правоприлагащите органи относно управлението на публичните събирания в съответствие с международните стандарти.
- Провеждане на обществени образователни кампании, насочени към повишаване на осведомеността за правата на лицата, специалните задължения и отговорностите, особено във връзка с правото на свобода на изразяване, мнение и събиране.

Препоръки за регионалното правителство на Кюрдистан

Защита на цивилни лица

- Гарантиране, че структурата и линиите на командването на всички сили за сигурност, действащи под контрола на регионалното правителство на Кюрдистан, са надлежно уредени, включително определяне на ясна система за отчетност за тези, които извършват нарушения на международното хуманитарно право и на международното право за правата на човека.

Върховенство на закона и правораздаване

- Гарантиране на пълно зачитане на правото на справедлив съдебен процес за всички задържани лица, включително лицата, които са участвали във военни действия и са задържани или предадени на регионалното правителство на Кюрдистан. Това включва, че те са своевременно информирани за обвиненията, че имат достъп до независим юридически съветник и че те са изправени пред съда, за да бъдат съдени в разумен срок.
- Незабавно освобождаване или образуване на производство и съдебен процес за всички лица, задържани за продължителни периоди от време без обвинение.
- Без изключение, прехвърляне на всички младежи, задържани в центровете за задържане на възрастни, в Центровете за жени и непълнолетни и гарантиране, че им се предоставят всички права за справедлив процес и защита, както се изисква от международното право, приложимо спрямо непълнолетните, обект на наказателноправната система.

- Да се установи законната възраст за наказателна отговорност на 13 години и да се въведат алтернативи на задържането и лишаването от свобода на непълнолетни. Задържането и лишаването от свобода на непълнолетни да се прилагат само по изключение, ако и когато други мерки не се смятат за ефективни.

Стандарти за задържане

- Разработване на стратегии, които разглеждат пълния набор от политики и практики за наказателно правосъдие, за краткосрочно, средносрочно и дългосрочно намаляване на пренаселеността в местата за лишаване от свобода.

Смъртно наказание

- Възстановяване и официализиране на мораториума върху смъртното наказание, включително по отношение на осъдените на смърт в района Иракски Кюрдистан.

Човешките права на жените

- Изменяне на Закона за борба с домашното насилие, за да се разшири обхвата му, така че да бъдат обхванати всички форми на насилие срещу жени, а не само домашно насилие.
- Укрепване на капацитета на полицията, следователите, съдиите и прокурорите, включително чрез курсове за обучение, за да се гарантира, че случаите на домашно насилие се разглеждат по подходящ начин и с внимание, като се дава предимство на безопасността на жертвата.
- Одобряване на подзаконен акт за приютите, изготвен от Министерството на труда и социалните въпроси в Иракски Кюрдистан, който изяснява ролята на съответните министерства по отношение на приюти за жени, търсещи убежище заради домашно насилие и насилие срещу жени.
- Разработване на програми за подпомагане на жените, напускащи приютите, да водят нормален живот, включително например инициативи за заетост, курсове за обучение на работната сила и възможности за продължаване на образованието за възрастни.

Права на етнически, религиозни и други групи

- Укрепване на учебната програма и на общественото образование относно принципите и основните свободи за правата на човека с цел насърчаване на универсалните ценности, равните възможности, зачитането на многообразието и недискриминацията, включително чрез прилагане на предложението за интегриране на основните принципи за правата на човека, представени от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека в Министерството на образованието на Иракски Кюрдистан през декември 2016 г.
- Предприемане на мерки за разрешаване на споровете за земя, повдигнати от асирийската общност, и гарантиране на изпълнението на съдебните решения, с които се разпорежда връщането на земите на асирийците.

Права на хората с увреждания

- Промени на Закон № 22 от 2011 г. за правата и привилегиите на хората с увреждания и тези със специални нужди, за да се гарантира, че той е в съответствие с Конвенцията за правата на хората с увреждания и че тя се прилага изцяло.

Право на свобода на изразяване и мнение

- Гарантиране на неограничената работа на медийните работници; предприемане на мерки за предотвратяване на нарушенията и защита на журналистите от тормоз и насилие при изпълнение на професията им; и провеждане на своевременни и прозрачни разследвания на всички нарушения срещу медиите и медийните работници.
- Провеждане на ефективно разследване във връзка с убийството на журналиста Уидад Хюсеин.

Регионални институции за права на човека в Иракски Кюрдистан

- Подкрепа за независимостта на Независимия съвет по правата на човека и осигуряване на подходящо финансиране, за да се гарантира успешното изпълнение на правомощията му.

Ангажиране с „Международните механизми за правата на човека: Всеобщ периодичен преглед“

- Приемане на проекта за Регионален план за действие в областта на правата на човека с цел улесняване на ефективното прилагане на съответните препоръки от втория цикъл на „Всеобщ периодичен преглед на Ирак“.

Резюме

Този доклад, публикуван от Службата за права на човека на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак (UNAMI) в сътрудничество със Службата на Върховния комисар на ООН по правата на човека (OHCHR), обхваща периода от 1 януари до 30 юни 2017 г.

Цялостното състояние на правата на човека в Ирак остава несигурно. Продължаващият въоръжен конфликт между правителството на Ирак и проправителствените сили с Ислямска държава в Ирак и Леванта („ИДИЛ“, известна също като „Даеш“) задълбочи насилието и тероризма в Ирак и допълнително разруши редица права на човека, включително тези, свързани с върховенството на закона и правораздаването, грижата и защитата на жените и децата от сексуално и свързано с пола насилие (ССПН) и сексуално насилие, свързано с конфликти (СНСК [CSRV]) и поемане на отговорност от извършителите, зачитането и защитата на правата на малцинствените етнически и религиозни общности и други общности, защитата на сексуалните малцинства и правата на хората с увреждания, както и зачитането на правата на свобода на изразяване и на събиране. В допълнение към сериозните нарушения на правата на човека и унищожаването на частната и публична собственост, много иракчани продължават да имат ограничен достъп до основни услуги и икономически възможности.

Повечето цивилни жертви, настъпили през периода, обхванат от доклада, са резултат от продължителна и умишлена политика на ИДИЛ, насочена пряко срещу цивилни граждани. От 1 януари 2017 г. до 30 юни 2017 г. в резултат на продължаващото насилие се съобщава за 5 706 цивилни жертви. Тази цифра включва 2 429 убити и 3 277 ранени. Общо, от 1 януари 2014 г. до 30 юни 2017 г., Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека е регистрирала 82 750 цивилни жертви (29 104 убити и 53 646 ранени) от въоръжени конфликти, тероризъм и насилие в целия Ирак. Тези цифри трябва да се смятат за абсолютен минимум.

Безразборните нападения от страна на ИДИЛ показаха пълното незачитане на влиянието на същите върху живота на гражданите. ИДИЛ умишлено използва гражданите като човешки щитове, за да защити своите бойци, бази и стратегически локации от нападения от силите под контрола на правителството на Ирак и неговите съюзници и за да увеличи броя на гражданите жертви. Докато военните операции, водени от правителството, отвоюваха по-големи територии от ИДИЛ в и около Мосул, Тал Афар и други райони, ИДИЛ отговори със засилващи се нападения срещу гражданите, опитващи се да избягат от зоните под неин контрол, както и с нападения срещу гражданите, които не подкрепят доктрините *такфири* на ИДИЛ. ИДИЛ съзнателно атакува гражданите; религиозни и общностни лидери, членове на иракското правителство, иракски сили за сигурност, както и служители в медии, медицински, образователни и други институции, особено служители жени, станаха цели на техните нападения. ИДИЛ продължи да подлага жените и децата от малцинствените етнически и религиозни общности на сексуално насилие, свързано с конфликти (СНСК), включително изнасилване и други форми на сексуално насилие със сходна тежест.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека регистрира случаи на предполагаеми нарушения и злоупотреби с права на човека, за които се твърди, че включват членове на Иракските сили за сигурност, но не може да бъде получена убедителна информация. В други случаи, предполагаеми инциденти са заснети на видеоклипове, публикувани в социалните медии. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека се застъпи заедно с правителството на Ирак и други органи за незабавно и задълбочено разследване, както и за това отговорните лица да бъдат изправени пред съда.

В рамките на периода, обхванат от настоящия доклад, при въздушни удари също имаше граждански жертви и щети на граждански имоти и инфраструктура в райони под контрола на ИДИЛ. При много от разследванията, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека не е била в състояние да определи точната националност на въздухоплавателното средство, участващо в конкретните въздушни удари, посочени по-долу.

По отношение на върховенството на закона и правораздаването, условията в затворите и другите места за задържане в Ирак остават неподходящи. Най-належащото предизвикателство е пренаселеността, която се дължи и на затварянето на съоръженията и на прехвърлянето на задържани в съоръжения под охрана в Южен Ирак. Условията за жени и деца в затворите и изправителните заведения остават еднакво тежки; децата имат ограничен достъп до образование и медицински и социални услуги, специфични за техните нужди.

Понастоящем Ирак няма адекватни законодателни рамки за предотвратяване или защита на жените и децата от домашно, сексуално и свързано с пола насилие или осигуряване на безопасни пространства за оцелелите от такова насилие. Липсва финансова или непарична подкрепа за приютите или други безопасни помещения, където жените и децата могат безопасно да избягат от домашно насилие или други ситуации, които застрашават живота. Много от тези жени са несправедливо вкарани в затвора като „проститутки“ или са застрашени от убийства на честта от членове на техните семейства. Освен това не съществуват механизми за поемане на отговорност от извършителите на домашно и сексуално насилие срещу иракски жени. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се тревожи от липсата на предложения в Съвета на представителите за приемане на законодателство в областта на домашното насилие, което да е в съответствие с международните норми и стандарти в областта на правата на човека. Проектът за Закона за защита на семейството остава в застой в парламента, тъй като настоящата версия на законопроекта дава приоритет на семейното помирение пред справедливостта и защитата на оцелелите от насилие. Проектозаконът също така не предлага дългосрочна защита на жертвите, не наказва извършителите на престъпления и не налага задължения на полицията и прокурорите да реагират на инциденти, свързани с домашното насилие.

Малцинствените етнически и религиозни общности продължават да страдат от мащабни разселвания и последващо разрушаване на общностите в резултат на продължителния въоръжен конфликт. В много случаи малцинствата са жертви на директни нападения въз основа на религиозни, културни или други различия. В допълнение към социалната дискриминация, хората с увреждания или с други специални нужди постоянно се сблъскват с пречки пред заетостта и икономическите възможности, чрез които биха могли да достигнат пълния си потенциал в политическия, социалния и икономическия живот.

Дискриминацията и нападенията срещу сексуалните малцинства и ЛГБТИ лица се засилиха през периода, обхванат от доклада, като се съобщава за нарастващ брой заплахи, физически нападения, отвличания и в някои случаи убийства, дължащи се на сексуална ориентация и полова идентичност, независимо дали само възприемани от другите хора или реални. Заплахите и тормозът в социалните медии в някои случаи са ескалирали до нападения, отвличания, изтезания, осакатяване и убийства.

Зачитането и защитата на правата на свобода на изразяване и на събиране са били постоянно застрашени през периода, обхванат от доклада. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека получи няколко доклада за сплашване, заплахи, побой, отвличане и в някои случаи убийства на журналисти. Много иракчани не са се ползвали със свободата на мирно събиране и е имало няколко документиран инцидент на използване от страна на силите за сигурност на груби и понякога непропорционални действия в отговор на обществени събирания. Проектозаконът за свобода на изразяване, събиране и мирен протест, който е от особено значение за Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, беше представен на Съвета на представителите с много разпоредби, които не съответстват на конституционни или международни стандарти.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да подкрепя капацитета на националните институции за защита на правата на човека и гражданското общество да насърчават зачитането и защитата на правата на човека и върховенството на закона. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека обаче остава загрижена по отношение на процеса на подбор от Комитета на експертите за новите комисари за Върховния комисариат по правата на човека в Ирак (ВКПЧИ [HCHR]). Редица представители на гражданското общество и други участници изразиха своята загриженост пред Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека относно: политизирането на процеса, издигането на определени кандидати въз основа на тяхната принадлежност и разпространяването на списък с онези, които ще бъдат избрани месеци преди официалното начало на процеса (с кандидати, разделени между политически блокове). В резултат на това, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека избра да не участва по никакъв начин в подбора на новите комисари. Впоследствие Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека беше отстранена чрез изменение на приложимия закон като член на Експертния комитет с право на глас към този на наблюдател. Това доведе до публикуването на декларации от редица организации на гражданското общество, критикуващи политизирането на процеса на подбор. Двама представители на гражданското общество подадоха оставка от Комитета на експертите поради опасения по отношение на процеса.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека извърши разнообразни дейности за изграждане на капацитет за иракските министерства по въпросите на правата на човека и върховенството на закона. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да работи с различни организации на гражданското общество в цял Ирак, за да им помогне да открият пропуски в зачитането и защитата на правата на човека и върховенството на закона, да формулират стратегии и да насърчават прилагането на решения. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека също така подкрепи застъпничеството на гражданското общество за законодателни реформи за борба с дискриминацията, законодателни реформи за сексуалното и свързано с пола насилие и други инициативи.

Иракски Кюрдистан

Парламентът на Иракски Кюрдистан все още не е подновил работа поради политически борби в рамките на региона Кюрдистан. Съответно законодателният орган не функционира и не се упражнява неговата основна роля за приемане на закони, контрол на изпълнителната власт и за представителство на обществото.

Една от последиците от законодателната безизходица е продължаващото прилагане на Закона за борба с тероризма № 3 от 2006 г. на Иракски Кюрдистан, който не спазва задълженията на регионалното правителство на Кюрдистан по правата на човека съгласно международното право за правата на човека, а именно Конвенцията против изтезанията (КПИ) и Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП).

Действието на този закон изтече на 18 юли 2016 г., а законодателната безизходица възпрепятства неговото изменение или замяна. Той продължава да се прилага към случаите на тероризъм, които обхващат по-голямата част от престъпленията, извършени от ИДИЛ, докато законът е бил в сила. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека има сериозни опасения, свързани с прилагането на Наказателно-процесуалния кодекс, включително по дела, основаващи се на обвинения в тероризъм, включително дълги закъснения при изправянето на задържани пред съдия, ограничения или отказ за достъп до адвокати или продължително задържане без съдебен процес. Системата на наказателното правораздаване до голяма степен разчита на самопризнания за издаване на осъдителни присъди и не осигурява механизми за обжалване, за да разследват твърденията за мъчения и друго недобро отношение, повдигнати от обвиняемите пред съда. За да се обърне внимание на въпросите, свързани с необходимите процеси, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека инициира създаването на многосекторна работна група за върховенство на закона и правосъдието, която да подпомага регионалното правителство на Кюрдистан в спазването на международните стандарти за правата на човека в областта на правораздаването.

Достъпът на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека до Центъра за задържане за борба срещу тероризма в Ербил не е възстановен. От октомври 2016 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека не е успявала да посети този център, за да наблюдава отделни случаи и общите условия. Освен това не е постигнат напредък в случая с Уалид Юнис, обсъден в предишни доклади, който остава задържан, очевидно произволно, в това съоръжение.

С напредването на военните операции за отстраняване на ИДИЛ от Нинава, в Иракски Кюрдистан имаше голям приток на задържани лица, заподозрени в престъпления, свързани с конфликта. Необходимо е спешно да се обърне внимание на разликите в наказателното законодателство по отношение на разглеждането на груби нарушения на правата на човека и нарушенията на международното хуманитарно право. Представителите на правителството на Кюрдистан са надлежно включени в работната група по отговорност и правосъдие, създадена от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека с цел да ръководи процеса на изготвяне на закон или закони, допълващи иракското законодателство, с цел да се предостави юрисдикция на иракските съдилища на държавно ниво и на ниво Иракски Кюрдистан по отношение на международните престъпления, извършени в Ирак.

През май 2017 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека поиска от регионалното правителство на Кюрдистан да спре екзекуцията на трима мъже, заповедите за чиито екзекуции бяха подписани от президента Барзани въпреки неформалния мораториум върху екзекуциите. През периода, обхванат от доклада, не са осъществени екзекуции.

Журналистите и медиите непрекъснато съобщават за заплахи и ограничения за функционирането на медийните канали в Иракски Кюрдистан. Ограничения са наложени на журналистите и медиите, без стриктно разглеждане на приложимите международни и национални правни рамки. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се интересува от липсата на напредък в разследването на смъртта на господин Уидад Хюсеин, кореспондент на „Роз нюз“ [Rozh News], чието тяло беше открито на 13 август 2016 г. край Дохук с белези по тялото му, които показват, че може да е бил измъчван преди смъртта си. Главната дирекция на полицията на Иракски Кюрдистан създаде комисия за разследване на убийството. Въпреки това, към датата на доклада, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека не е била информирана за напредъка в разследването.

Регионалното правителство на Кюрдистан все още не е одобрило нейния проект за регионален план за действие в областта на правата на човека за изпълнение на препоръките на ВПП, които се отнасят за Иракски Кюрдистан. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предостави техническа помощ за подпомагане и улесняване на работата на Управителния комитет, който надлежно подготви проектоплан.

1. Въведение

Положението с правата на човека в Ирак остана нестабилно, главно поради продължаващия въоръжен конфликт между правителството на Ирак и проправителствените сили, от една страна, и ИДИЛ, от друга. Въоръжените конфликти, насилието и тероризма продължават да имат негативен ефект върху редица права на човека, включително тези, свързани с върховенството на закона и правораздаването, грижата и защитата на жените и децата от сексуално и свързано с пола насилие (ССПН) и сексуално насилие, свързано с конфликти (СНСК) и поемане на отговорност от извършителите на такова насилие, зачитането и защитата на правата на малцинствените етнически и религиозни общности и други общности, защитата на сексуалните малцинства, както и правата на хората с увреждания; зачитането на правата на свобода на изразяване и свобода на събиране. Липсата на достъп до основни услуги и икономически възможности остават сериозни предизвикателства за много хора от Ирак.

2. Методология

Информацията, съдържаща се в този доклад, се основава, където е възможно, на пряко наблюдение и свидетелски показания, получени директно от жертвите, оцелелите или свидетелите на нарушения на правата на човека и злоупотреби и/или нарушения на международното хуманитарно право. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да провежда интервюта с вътрешно разселени лица, които са се преместили в провинции Иракски Кюрдистан, Анбар, Багдад, Дияла, Киркук и Нинава и други райони на Ирак, както и с други жертви, оцелели и свидетели на инциденти.¹ Информацията е получена и от различни източници,² включително правителствени и неправителствени организации и организации на ООН. Освен ако не е изрично посочено, цялата информация, представена в този доклад, е потвърдена и проверена чрез независими и надеждни източници. Текущата ситуация със сигурността в Ирак засегна капацитета на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека да извършва пряк мониторинг и проверка на твърденията за нарушения на правата на човека и злоупотреби и нарушения на международното хуманитарно право в някои райони на страната, особено в засегнати от конфликти области и в области под контрола на ИДИЛ. В някои случаи жертвите, оцелелите и свидетелите не са склонни да говорят с Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека поради заплахи, сплашване и/или страх от репресии. Когато докладите за инциденти не са преминали проверка, те не са включени в този доклад. Инцидентите, цитирани по-долу, са емблематични за основните проблеми, свързани с правата на човека, но не са изчерпателни.

3. Защита на цивилни лица

Течащият въоръжен конфликт, насилие и тероризъм в Ирак продължиха да оказват ужасно въздействие върху цивилните граждани по отношение на смъртни случаи, наранявания, загуба на лична собственост, унищожаване на важна инфраструктура, увреждане на поминъка, достъп до основни услуги и унищожаване на местата с религиозно и културно значение. ИДИЛ продължи да напада пряко цивилни граждани, да извършва безразборни нападения, независимо от въздействието върху цивилното население, и да експлоатира цивилните като щитове, за да защитава своите бойци, бази и локации от стратегическо значение от нападения или за да се гарантират цивилни жертви в случай на нападение.

---

¹ Към 30 юни 2017 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак е провела 994 интервюта с вътрешно разселени лица, свидетели и оцелели от нарушения на правата на човека и злоупотреби в областите, в които са били съсредоточени. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак също така провежда телефонни интервюта с жертви и свидетели на нарушения и злоупотреби с правата на човека и цивилни, които остават в капан в зони, контролирани от ИДИЛ, или които са избягали в други райони на Ирак, но които не са директно достъпни.

² Те включват държавни служители и институции, местни и международни медии, местни неправителствени организации, защитници на правата на човека, племенни лидери, религиозни лидери, политически фигури и действащи лица от гражданското общество, както и организации на ООН, работещи в Ирак.

Тъй като ИДИЛ прогресивно изгуби контрола върху територията на Мосул и околните райони, преобладаващата тенденция е преминаване от убийството на лица, за които се подозира, че се противопоставят на доктрините *такфири* или на контрола на ИДИЛ към умишленото убийство на цивилни, които се опитват да напуснат районите, които са под контрола на ИДИЛ.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека регистрира случаи на предполагаеми нарушения и злоупотреби с права на човека, за които се твърди, че включват членове на Иракските сили за сигурност, но не може да бъде получена убедителна информация. В други случаи, предполагаеми инциденти са заснети на видеоклипове, качени в социални медии или публикувани, като случая с една статия в „*Дер Шнигел*“ [*Der Spiegel*], в която се твърди, че силите за сигурност на Ирак са участвали в нарушения. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека се застъпи заедно с правителството на Ирак и други органи за незабавно и задълбочено разследване, както и за това отговорните лица да бъдат изправени пред съда. На 17 август иракските власти съобщиха в социалните медии, че след приключването на разследванията, включително и в „*Дер Шнигел*“, те установяват, че са настъпили някои предполагаеми нарушения и обвиняемите са били изправени пред съдебната власт. На 16 септември премиерът Ал-Адаби добави, че нарушенията по време на кампанията в Мосул са извършени от отделни лица, а не са систематични, и че отговорните лица ще поемат отговорност.

По време на периода, обхванат от настоящия доклад, при въздушни удари също имаше цивилни жертви и щети на граждански имоти и инфраструктура в райони под контрола на ИДИЛ. При много от разследванията, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека не е била в състояние да определи точната националност на въздухоплавателното средство, участващо в конкретните въздушни удари, посочени в този доклад.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека документира и случаи на заплахи и принудително изселване на семейства, за които се твърди, че имат членове, свързани с ИДИЛ. В някои случаи неидентифицирани групи са отправили заплахи чрез т.нар. нощни писма с нареждания хората да напуснат или да бъдат изправени пред тежки последици. В други случаи местните власти поеха водеща роля или последваха вълната на ненавист към някои сегменти от населението и не демонстрираха зачитане на върховенството на закона.

Жените, децата, хората с увреждания, възрастните хора и членовете на разнообразните етнически и религиозни общности в Ирак са пострадали в непропорционален размер от въоръжените конфликти, насилието и тероризма. Много лица, принадлежащи към групи, „изложени на риск“ и уязвими групи, са били подложени на сексуални и други форми на насилие, включително сексуално робство, а децата продължават да бъдат подлагани на индоктриниране от ИДИЛ и експлоатирани да служат като бойци, да извършват самоубийствени атентати и други ужасни действия, включително обезглавявания. Такива лица са в отчаяна нужда от основни услуги за подпомагане, включително подходящи медицински, психо-социални, финансови и други форми на подкрепа. Особено притеснение буди необходимостта от реинтеграция на жените и децата - които може да са били подложени на сексуални и други форми на насилие - в техните семейства и общности. Особено уязвими са жените и момичетата, които са били насилствено омъжени за бойци на ИДИЛ или са били поробени и подложени на изнасилване и друго сексуално и физическо насилие, както и децата, които може да са се родили в резултат на такова насилие.

В средата на октомври 2016 г. правителството на Ирак започна военни операции в Нинава и в крайна сметка в град Мосул. В началото на кампанията и в редица последващи случаи правителството повтори позицията си, че защитата на цивилното население ще остане от първостепенно значение за провеждането на операциите му срещу ИДИЛ и че всяко лице, включително членовете на силите за сигурност на Ирак и силите, оказващи подкрепа, ще бъдат държани отговорни за всички нарушения или престъпления, които те може да извършат.

За да подкрепи този ангажимент, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека представи документ до правителството на Ирак и регионалното правителство на Кюрдистан, озаглавен „Принципи за извършване на проверка на сигурността на вътрешно разселените лица, избягали от контролираните от ИДИЛ територии“. Документът съдържа директиви в съответствие с международните норми като насоки към властите за стандартите, които трябва да се прилагат последователно и без никаква дискриминация или произволно третиране при проверки за сигурност на лица, изселени в зони, отвоювани от силите за сигурност на Ирак и силите, оказващи подкрепа.

3.1. Цивилни жертви

От 1 януари 2017 г. до 30 юни 2017 г. минимум 5 706 цивилни са станали жертви на продължаващото насилие, включително поне 2 249 убити и 3 277 ранени. От 1 януари 2014 г. до 30 юни 2017 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека регистрира най-малко 82 750 цивилни жертви (29 104 убити и 53 646 ранени) в резултат на въоръжения конфликт, тероризъм и насилие в Ирак. Тези цифри следва да се считат за абсолютни минимални стойности.

През първата половина на 2017 г. Нинава е най-засегнатата провинция, с най-малко 2 334 цивилни жертви (1 357 убити и 977 ранени). На следващо място е Багдад с 1978 цивилни жертви (495 убити и 1 483 ранени), а в Анбар е регистрирана третата най-висока степен на цивилни жертви с 583 души (202 убити и 381 ранени).³

3.2. Деца жертви

Въоръжените конфликти и насилието продължиха да оказват влияние върху живота на децата през периода на доклада. Инцидентите са проследени чрез механизмите за мониторинг и докладване, установени съгласно Резолюция 1612 на Съвета за сигурност. Според Работната група за страната по въпросите на децата и въоръжените конфликти са регистрирани 390 случая на тежки нарушения, засягащи 2 291 деца. От тях са проверени 310 инцидента, засягащи 604 деца. При 316 от тези инциденти (252 проверени) се съобщава за 257 убити деца (211 проверени), а други 547 са били ранени (343 проверени). Повечето деца жертви са били в Нинава, в резултат на активни военни действия. Получени са доклади за 348 момчета, които са били наети и използвани от страните в конфликта, като 37 от тези доклади са били проверени. Четиринадесет нападения срещу училища и още три срещу болници бяха проверени, като е потвърдено използването за военни цели на шест училища и една болница. Потвърдени са отвлеченията на осем деца.⁴

4. Върховенство на закона и наказателно правосъдие / Правораздаване

Иракското наказателно право съдържа някои разпоредби, гарантиращи право на надлежно спазване на всички процедури и на справедлив процес. Тази правна рамка обаче няма допълнителни гаранции за поддържането на широк спектър от политически и граждански права, както се изисква от международните задължения на Ирак по отношение на правата на човека.

---

³ За подробна информация за цивилните жертви и защитата на цивилните, свързани с кампанията за отвоюване на Мосул и околните райони от ИДИЛ, моля, вижте „Доклад за защита на цивилното население при въоръжените конфликти в Ирак: операциите в Нинава и отвоюването на град Мосул, 17 октомври 2016 - 10 юли 2017 г.“ на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека. Този доклад представя резюме на инцидентите, разследвани и проверени от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, включващи нарушения и злоупотреби с международни права на човека и нарушения на международното хуманитарно право, свързани с немеждународния въоръжен конфликт между иракските сили за сигурност и партньорските им въоръжени групи, от една страна, и ИДИЛ - от друга.

⁴ Цифри и информация, предоставена от Работната група по въпросите на децата и въоръжените конфликти, 30 юни 2017 г.

Наказателното право продължава да съдържа разпоредби, които са дискриминационни спрямо жените и децата (например разпоредби, приемащи „честта“ като средство за смекчаване на вината при насилие срещу членовете на семейството) или които криминализират някои актове (като криминално оклеветяване и клевета), които могат да бъдат експлоатирани, за да се засегне законното ползване на определени права. Законът за борба с тероризма № 13 от 2005 г. е неясен относно приложението си и не включва гаранции за процесуални действия и справедлив процес. Прилагането му продължава да предизвиква особено притеснение.

4.1. Надлежно спазване на процедурите

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека остава загрижена за липсата на последователно спазване на изискването за надлежно спазване на процедурите и справедлив процес,⁵ по-специално: i) честото неоповестяване при задържане на причините за задържането и обвиненията, ii) продължителното задържане под стража, iii) липса на редовен или подходящ достъп до адвокат, и iv) закъснения при преглед на правния статут на задържаните от компетентните съдии. На практика е трудно да се установи дали съдебните заповеди и заповедите за задържане се издават, както се изисква от съответните закони, тъй като обвиняемите обикновено не получават копия от тези документи.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека остава загрижена за оплакванията, получени от значителен брой задържани и лица след освобождаването им, че не са били информирани за причините за ареста или задържането си и че не са били предоставени подробности за действителните обвинения, за които са били арестувани. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се интересува и от оплаквания, че не е предоставен или е отказан достъп до адвокат или правен съветник на задържаните по време на разследването. В случаите, в които достъпът до адвокат е разрешен, това обикновено е по време на съдебната фаза, когато съдът назначава адвокат, който да действа от името на обвиняемия, след като приключат разследванията.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека е регистрирала много случаи, в които обвиняемите са били задържани извън определените от закона срокове; а много от задържаните са се оплакали, че през периода на тяхното задържане изобщо не са били изправени пред разследващ съдия. Когато обвиняемите са изправени пред разследващ съдия, производството често е било нередовно - само за потвърждаване на самоличността на обвиняемите. Последните са връщани в килиите си, без да бъдат информирани за процеса, който ще бъде приложен, или за изясняване на обвиненията срещу тях.

За да подходи към на тези проблеми, свързани с върховенството на закона, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да препоръчва и да се застъпва за правни реформи, за да гарантира, че стандартите за надлежно спазване на процедурите и за справедлив процес са напълно съвместими с международните стандарти за правата на човека. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предлага също така по-добро оборудване на полицията, следователите и съдиите, което да позволи съдебни разследвания и съдебни процеси, които са в съответствие с конституционните и международните стандарти. По същия начин Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да провежда обучения за служители на правоохранителните органи относно стандартите за правата на човека, които трябва да бъдат спазвани при изпълнението на задълженията им, и да споделя с Министерството на вътрешните работи брошури и информационни карти за полицията за стандартите за поведение. Продължават консултациите относно приемането на брошурите и тяхното разпространение до всички обслужващи полицейски служители. Освен това, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека е в процес на разработване на ревизирана

---

⁵ За подробен преглед на изискванията за задържане и изискванията за надлежно спазване на процедурите според иракското законодателство, вж. Мисия на ООН за подпомагане на Ирак/Служба на Върховния комисар по правата на човека, „Доклад за правата на човека в Ирак от 2010 г.“, раздел 4.5, стр. 20, януари 2011 г., достъпен на адрес онлайн http://www.uniraq.org/index.php?option=com_k2&view=item&task=download&id=43_cc04be363b73c29225e79d7ae57e87f2&Itemid=650&lang=en. [последно посещение на 30 юни 2017 г.].

учебна програма за стандартите за права на човека и за полицейските действия към цивилните за академиите за обучение на полицаи в Ирак и Иракски Кюрдистан. Очаква се тази учебна програма, ако бъде приета, да бъде институционализирана и да стане редовна част от обучителната програма за полицейски служители в Ирак.

4.2. Поемане на отговорност

Осигуряването на справедливост и поемане на отговорност остава от решаващо значение за това общностното и националното помирение да успеят в Ирак след ИДИЛ. Докато международната общност обмисля инициативи, чиято цел е да насърчи отчетността на международните престъпления, извършени в Ирак, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предприема работа с редица партньори, за да насърчи механизмите на национално равнище, за да гарантира отчетността на лицата, които са извършили престъпления и нарушения на правата на човека. Тези механизми трябва също да осигуряват подходяща грижа и защита на жертвите и оцелелите от тези престъпления и нарушения. Също така е от съществено значение да се гарантира, че нарушенията и злоупотребите с правата на човека са надлежно документирани, за да подкрепят евентуалните съдебни преследвания, при които могат да бъдат идентифицирани извършителите, и да подкрепят насочването на жертвите и оцелелите към подходящи медицински, психо-социални и други форми на подкрепа. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека работи с партньори за насърчаване на подходящото документиране на престъпления и на услуги за подпомагане на жертви и оцелели, особено за жените и децата, които са били жертви на сексуално и други форми на насилие, и децата във въоръжени конфликти, които са били подложени на индоктриниране и радикализация от ИДИЛ.

Ирак не е страна по Римския статут на Международния наказателен съд (МНС) и не е приел юрисдикцията на МНС във връзка с конфликта по член 12 от Римския статут. Понастоящем иракските съдилища нямат юрисдикция по отношение на международните престъпления, извършени в страната, и съдебният капацитет за подходящо разследване, документиране, обвинение и съдебен процес за извършителите на такива престъпления остава изключително ограничен.

Предвид размера на сериозните нарушения, извършени в Ирак, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека следва стратегия на национално равнище, за да позволи на националните съдилища да имат юрисдикция по отношение на международните престъпления. Това ще включва правни реформи за въвеждане в законодателството на определения за международни престъпления и санкции и за създаване на специализиран съд с национална юрисдикция, който да съди извършителите в съответствие с принципите на международното наказателно право. За тази цел Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека създаде Работна група за поемане на отговорност и правосъдие, включваща национални и международни юридически експерти, които да ръководят процеса на изготвяне на предложения закон, допълващ иракското законодателство, с цел иракските съдилища да бъдат компетентни по отношение на международните престъпления.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека също така наблюдава съдебните решения, издадени съгласно Закона за амнистията № 27 от 2016 г.,⁶ който позволява на лицата, осъдени на смърт или на лишаване от свобода, да получат амнистия за определени престъпления. Както беше обсъдено в предходния шестмесечен доклад на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, обхващащ периода от юли до декември 2016 г., широк кръг от тежки престъпления са изключени от действието на Закона за амнистията. На 25 февруари 2017 г. Министерството на правосъдието съобщи на своя уебсайт, че общо 756 затворници са били освободени съгласно Закона за амнистията от момента на обнародването му. През ноември 2016 г. 174 затворници са били освободени от затворите на министерството по силата на амнистията, 194 са били освободени през декември 2016 г., достигайки общо 368 освободени по силата на амнистията. През януари 2017 г. 347 затворници са били освободени по силата на амнистията и още 41 - през февруари 2017 г.

---

⁶ Приета от Съвета на представителите на 25 август 2016 г. и публикувана в Официален вестник брой 4417, издаден на 26 септември 2016 г.

Според съобщението на Министерството на правосъдието месечните статистически данни за броя на лишените от свобода, освободени по силата на амнистията, ще продължат да се предоставят на медиите.⁷

4.3. Малтретиране и изтезания

Въпреки конституцията и законите на Ирак и международните закони за правата на човека, които недвусмислено забраняват изтезанията, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да получава редица жалби от задържани лица, затворници и обвиняеми по време на съдебното производство или лица след тяхното освобождаване, за това, че са били подложени на изтезания и малтретиране, за да направят самопризнания по време на разследването. Например, на 3 май 2017 г. Хюсеин Мазен (непълнолетен) и трима негови спътници бяха арестувани от иракската полиция в контролния пункт ал-Хиндия в югоизточната част на Кербала, след като, според твърденията, един от спътниците на Мазен не е представил документ за самоличност. Докато са били задържани, четиримата са били бити от четирима или петима иракски полицаи. В резултат на това Мазен е загубил съзнание и е бил отведен от иракската полиция в болница „Ал-Хюсеин“ в Кербала, където е бил обявен за мъртъв при пристигането си и е извършена аутопсия. Министерството на вътрешните работи съобщи, че е създадо комисия за разследване на този инцидент и препоръчва на всички членове на иракската полиция, чиито действия може да са допринесли съществено или по друг начин за смъртта на непълнолетното лице, да бъдат държани под отговорност. На 9 май Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека писа до главния прокурор и на Министерството на вътрешните работи, за да изкаже позицията, че всички, които носят отговорност за трагичната смърт на Хюсеин Мазен, трябва да бъдат понесат отговорност съгласно закона. До момента не е получен отговор.

4.4. Стандарти за задържане

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека наблюдава местата за задържане, администрирани от Министерството на правосъдието, и предоставя технически съвети на директорите на затворите и съответните министерства чрез препоръки за спазване на международните стандарти за задържане.

Физическите условия в много арести и затвори остават лоши. Пренаселеността е натоварила максимално вече слабо поддържаната или остаряла инфраструктура, включително водопровод, канализация, вентилация и други услуги. Ситуацията е изострена от продължаващите военни операции и произтичащото от това увеличение на броя на задържаните, както и прехвърлянето на задържаните и лишените от свобода от несигурни места в съоръжения, които вече са надхвърлили капацитета си и не разполагат с достатъчно ресурси. В някои затвори съществуват програми за рехабилитация и се включват часове по грамотност и компютри, професионални и работни схеми. Съществуват обаче много малко структурирани програми, особено в затворите с минимална сигурност, насочени към противодействие на радикализацията на затворниците, които преди това са били подложени на индоктриниране от екстремисти.

На 26 април Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе посещение за наблюдение в затвора в Таджи и затвора в Багдад, който работи под ръководството на Министерството на правосъдието за наблюдение на условията за настаняване и лечение на лишените от свобода. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека се срещна с управителя на съоръжението и друг персонал и накратко провери съоръжението, включително спални, медицински съоръжения, зона за посетители и съоръжение за професионална подготовка. Не е разрешено на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека да провежда поверителни интервюта със задържаните и затворниците.

---

⁷ <http://www.moj.gov.iq/view.3010/> [последно прегледано на 30 юни 2017 г.].

Както и при предишното посещение в обекта,⁸ забелязано е, че затворниците и задържаните са били в условия на пренаселеност с ограничен достъп до естествена светлина. Отбелязано е отсъствие на легла. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека също така забеляза лоши хигиенни стандарти при съхранението и приготвянето на храна. Според висшето ръководство на съоръжението професионалното обучение и образованието са били преустановени след фатален бомбен атентат през 2013 г. на превозно средство, превозващо към домовете им медицински лица.

На 22 юни Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека посети за наблюдение затвора Ал-Адала II в Багдад. Доскоро в Ал-Адала II бяха разположени задържани по обвинения в тероризъм, но няколко месеца преди момента на посещението те бяха прехвърлени в други места за задържане. В Ал-Адала II сега са разположени само осъдените, излежаващи присъди от 15 години лишаване от свобода или повече. Не беше разрешено на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека да говори с тях насаме, за да проведе поверителни интервюта и беше отбелязано, че затворниците са били в условия на пренаселеност. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека разгледаха две килии отвън и установиха, че им липсва естествена светлина и че вместо легла, на затворниците са предоставени само матраци. При посещението на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека беше казано, че в медицинските съоръжения липсват редица лекарства и оборудване. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека препоръча, между другото, да се възстанови професионалното обучение и да се подчертае критичното значение на рехабилитацията на лишените от свобода както за лицата, така и за обществото като цяло.

4.5. Регионът Иракски Кюрдистан

4.5.1. Законодателна рамка

Парламентът на Иракски Кюрдистан продължава да не работи поради вътрешни политически борби в региона на Кюрдистан. Това възпрепятства функционирането на законодателния орган, включително изпълнението на решаващата му роля за приемане на закони, представителство на обществото и контрол на изпълнителната власт.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се тревожи за прилагането на Закона за борба с тероризма № 3 от 2006 г. (Иракски Кюрдистан). Законът преди се подновяваше на всеки две години след приемането му, но действието му изтече на 18 юли 2016 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека приветства неразширяването на закона, но остава загрижена, че законът все още се прилага по отношение на престъпления, за които се твърди, че са извършени преди изтичането на закона. Законът не включва всеобхватно определение на тероризма, но криминализира терористичните актове, наказва тези деяния и изпълнява задължението на Иракски Кюрдистан да защитава лицата в неговата юрисдикция. Законът налага задължителни смъртни присъди за редица престъпления⁹ включително тези, които не съставляват най-тежките престъпления според международното право. Законът включва и разпоредба¹⁰ което би могло да се тълкува като надхвърляща легитимните ограничения, които могат да бъдат наложени на правото на свобода на изразяване, както е предвидено в Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП). И накрая, законът не налага абсолютна забрана за използване на изтезания или малтретиране и счита, че самопризнание, извлечено под натиск, може да бъде допустимо в съдебното производство, ако е подкрепено от други законно получени доказателства - и това предизвиква сериозно безпокойство.¹¹ Тази разпоредба също така нарушава член 37, алинея 1, буква „в“ от иракската конституция, където категорично се забраняват изтезанията по каквато и да е причина и се забранява на доказателствата, получени чрез изтезания, да се разчита в съдебни процедури.

---

⁸ Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе първото си посещение за наблюдение в затвора Таджи в Багдад на 15 май 2013 г.

⁹ Член 2 от Закона за борба с тероризма.

¹⁰ Член 4, ал. 4 от Закона за борба с тероризма.

¹¹ Член 13 от Закона за борба с тероризма.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да следи заедно с властите за проблеми, свързани с надлежното спазване на процедурите, когато става въпрос за проблеми с борбата с тероризма.

4.5.2. Надлежно спазване на процедурите

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да наблюдава нарушенията при прилагането на Наказателно-процесуалния кодекс (Иракски Кюрдистан), по-специално в производства, свързани с обвинения в тероризъм, включително дълги закъснения при представянето на задържаните пред съдия, ограничаване или отказ на достъп до адвокат, или продължителни периоди на задържане без съдебен процес. Сред някои служители на правоохранителните органи остава общоприета позицията, че самопризнанията са най-висшата форма на доказателства, които, веднъж получени, означават, че за получаване на присъда не са необходими съдебномедицински и други видове доказателства, установяващи вината на обвиняемия.

В светлината на тези опасения, през декември 2016 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека се обърна към регионалното правителство на Кюрдистан, за да създаде механизъм за справяне с проблемите на правосъдието и правораздаването. През януари 2017 г. г-н Нечирван Барзани, министър-председател на Иракски Кюрдистан, създаде Работна група за върховенство на закона и правосъдие под егидата на Висшия комитет за оценка и реагиране на международните доклади и с помощта на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак. Специалната група включва представители на съответните министерства, цивилни и военни адвокати, следователи, съдии, независимия съвет по правата на човека и Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека. Целите на работната група включват подпомагане на регионалното правителство на Кюрдистан при осигуряване на пълно съответствие на върховенството на закона и правораздаването с международните задължения в областта на правата на човека; и гарантира, че мерките за сигурност, използвани в борбата с тероризма, са в пълно съответствие със законите за правата на човека. Така ще се отговори и на непосредствените нужди, свързани с твърденията за нарушения на правата на човека, като същевременно ще постави основата за развитие на капацитета на различните институции в Иракски Кюрдистан.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да следи случая на г-н Ахмад Уалид Юнис, обсъден в предишни доклади, чието продължително задържане е квалифицирано като произволно от работната група на ООН по произволното задържане. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека многократно е поискала достъп до г-н Юнис. Съответните органи Асайиш не са отговорили положително на тези искания, нито са предоставили допълнителна информация относно основанието за продължаване на задържането на г-н Юнис.¹²

---

¹² Г-н Ахмад Уалид Юнис е арестуван през 2000 г. и е задържан без обвинение или процес в продължение на почти десет години, включително няколко месеца на изолация. През август 2010 г. той бе официално обвинен съгласно Закона за борба с тероризма на Иракски Кюрдистан в „изпращане на заповеди и указания от затвора“ за извършване на терористични атаки в Дохук през 2009 г. При осъждането и произнасянето на присъда на г-н Юнис съдът е взел предвид само времето, което е прекарал в затвора, откакто е обвинен през 2010 г., като отказва да включи предходните десет години, в които е бил лишен от свобода без обвинение. На 19 септември 2011 г. присъдата му е потвърдена от Касационния съд. Г-н Юнис е трябвало да бъде освободен през март 2015 г., но той остава задържан без особена причина. Макар да не бе информиран за причината за продължаващото му задържане, той отново бе изправен пред съда, за да отговори на други обвинения. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека наблюдава процеса на наказателния съд, състоял се на 25 февруари 2016 г., когато г-н Юнис е оправдан от председателя на съда. След това делото му бе прехвърлено на Касационния съд в Ербил за преглед. На 27 април 2016 г. Работната група на ООН по произволното задържане прие становище по случая на г-н Юнис, в което отбелязва, че лишаването от свобода е произволно и иска от иракското правителство незабавно да го освободи и да му предостави пълна компенсация. Към края на юни 2017 г. г-н Юнис все още е в ареста и делото му остава висящо.

4.5.3. Малтретиране и изтезания

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека остава загрижена от твърденията, че задържаните са подложени на изтезания и/или друго малтретиране по време на фазата на разпитите, за да ги принудят да направят самопризнания. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека е отбелязала по-рано, че задържаните не са склонни да съобщават за изтезания и/или друго малтретиране поради страх от репресии или трудности в правните процедури. Изглежда, че не съществува уеднаквена и ефективна политика за справяне с повдигнатите от обвиняемите пред съда твърдения за мъчения и друго малтретиране.

4.5.4. Стандарти за задържане

Условията за задържане в Иракски Кюрдистан се управляват от няколко органа в рамките на регионалното правителство на Кюрдистан: Министерството на вътрешните работи на Иракски Кюрдистан за задържане във връзка с обща престъпност; Асайиш за тероризма, организираната престъпност и престъпленията, свързани с наркотиците; и Министерството на труда и социалните въпроси на Иракски Кюрдистан за задържани непълнолетни и жени и осъдени възрастни. В провинциите Ербил и Дохук Генералната дирекция за борба с тероризма поддържа допълнителни места за задържане за престъпления, свързани със сигурността и тероризма. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека има достъп до всички места за задържане, при спазване на определени изисквания за уведомяване, с изключение на тези, управлявани от Генералната дирекция за борба с тероризма в Ербил.

Запитване на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека до съответните министерства в Иракски Кюрдистан за броя на задържаните и затворниците, задържани през периода на доклада, остава без отговор. През 2016 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека извърши картографиране на условията във всички места за лишаване от свобода и затвори в Иракски Кюрдистан с акцент върху спазването на стандартните минимални правила на ООН за третиране на лишените от свобода, които „определят принципите и практиките в третирането на затворниците и управлението на институциите“.¹³ Беше отбелязано, че макар условията в по-големите центрове за задържане, управлявани от Министерството на вътрешните работи на Иракски Кюрдистан да са приемливи, условията в много от по-малките центрове за задържане на министерствата остават лоши. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се безпокои от пренаселеността в съоръженията на Асайиш, особено в провинция Ербил и в съоръжението на Дирекцията за противодействие на тероризма в Ербил. Освен това липсата или отсъствието на легла в съоръженията на Асайиш също е от значение. Ескалацията на конфликта от юни 2014 г. доведе до значително увеличаване на броя на задържаните в тези съоръжения, като значителен брой са задържани по подозрения за тероризъм. Сред задържаните също така са и редица вътрешно разселени лица, арестувани или задържани по друг начин от силите за сигурност.

4.5.5. Задържани жени и непълнолетни

По време на предишни посещения в съоръженията, поддържани от Асайиш, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека срещна няколко младежи, задържани заедно с възрастните.¹⁴ Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се застъпва за незабавното прехвърляне на непълнолетни в исправителните центрове за младежи на Министерството на труда и социалните въпроси на Иракски Кюрдистан, тъй като практиката да се държат заедно с възрастните в затвора противоречи на международното право в областта на правата на човека, по-специално на

---

¹³ Стандартни минимални правила за третиране на затворници, 13 май 1977 г. (преработени на 17 декември 2015 г.), първи параграф от предварителните бележки.

¹⁴ Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека разгледа въпроса на редовни заседания на Висшия комитет за оценка и отговор на международни доклади и призовава властите незабавно да предават обвинения на всички лица, които незаконно са участвали във военни действия и са задържани от регионалното правителство на Кюрдистан съгласно закона и лицата да бъдат информирани за обвиненията и да се гарантират надлежно спазване на процедурите и справедливи съдебни процеси.

Конвенцията за правата на детето¹⁵ и МПГПП.¹⁶ Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека се намеси пред властите на регионалното правителство на Кюрдистан, за да уточни, че задържаните не могат да бъдат държани като „военнопленници“, тъй като този статут не съществува в международното хуманитарно право, приложимо към немеждународни въоръжени конфликти като настоящия конфликт в Ирак.

5. Смъртно наказание

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да се застъпва за премахването на смъртното наказание както пред правителството на Ирак, така и пред регионалното правителство на Кюрдистан, за да наложи мораториум върху смъртното наказание с оглед евентуалното му премахване. От 2015 г. федералното министерство на правосъдието не е отговорило на многократните искания на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека за информация относно прилагането на смъртното наказание, особено за броя на осъдените на смърт, както и за времето и мястото на екзекуциите. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека повтори пред правителството на Ирак, че екзекуциите и смъртните присъди, изпълнявани по съдебни процедури, са въпрос от обществен интерес, което изисква такива решения да се изпълняват по прозрачен начин с пълно публично оповестяване.

Съобщенията за екзекуциите обаче понякога се правят в профилите в социалните медии на министъра на правосъдието или на уебсайта на Министерството на правосъдието. По отношение на екзекуциите през първата половина на 2017 г. в изявление, публикувано на страницата на министъра на правосъдието във „Фейсбук“ и на интернет страницата на Министерството на правосъдието на 6 юли, бе съобщено, че през юни бяха извършени 14 екзекуции, след като е получено потвърждение, че нито едно от 14-те лица не е получило амнистия по силата на Закона за амнистията.¹⁷ Нямахше подробности за самоличността на екзекутираните лица или за престъпленията, за които са били осъдени.

На 23 август местните медии, цитирайки източник от силите за сигурност, съобщиха, че трима иракчани (двама от Багдад и един от провинция Бабил), осъдени на смърт за извършени престъпления съгласно Закона за борба с тероризма 13 от 2005 г., са екзекутирани в Централния затвор в Насирия същия ден. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека получи доклади, че на 23 август са били екзекутирани трима осъдени, с допълнението, че четирима други са били екзекутирани на неуточнена дата между края на юни и 23 август. Към 9 септември на интернет страницата на Министерството на правосъдието или в профилите на социалните медии на министъра на правосъдието не бе публикувана никаква информация относно тези предполагаеми екзекуции.

5.1. Иракски Кюрдистан

Както бе отбелязано в предишни доклади, през 2015 и 2016 г. регионалното правителство на Кюрдистан наруши мораториума си върху смъртното наказание, който е в сила от 2008 г. насам. Мораториумът се основава на указание на президента на Иракски Кюрдистан Масуд Барзани, в което се посочва, че заповедите за смъртни присъди не трябва да се обработват. През май Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека получи информация, че президентът Барзани е подписал заповеди за екзекуция за трима от шестимата мъже, осъдени на смърт за убийство през 2015 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека се застъпваше пред властите за това тези и всички предстоящи екзекуции да бъдат спрени и да бъде възстановен строгия мораториум. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека също така поиска от органите да вземат всички възможни мерки, за да гарантират, че процесите, свързани със смъртното наказание, се придържат стриктно към международните стандарти за

¹⁵ Конвенция за правата на детето, член 37 (в).

¹⁶ МПГПП, член 10 (б).

¹⁷ <http://www.moj.gov.iq/view.3280/> [последно прегледано на 19 юли 2017 г.].

справедливост и надлежно спазване на процедурите и че регионалното правителство на Кюрдистан предприема стъпки за премахване на смъртното наказание от законите. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека няма информация за каквито и да е екзекуции, извършени в Иракски Кюрдистан през периода, обхванат от доклада.

6. Права на жените

Жените в Ирак продължават да се сблъскват с дискриминация, което оказва неблагоприятно въздействие върху тяхната способност за пълноценно и равноправно участие в политическия, социалния и икономическия живот на Ирак. По време на продължаващия въоръжен конфликт в Ирак жените и децата продължават да бъдат подложени на насилие във всякакви форми, включително особено сексуално и свързано с пола насилие. Понастоящем не съществуват ефективни правни или политически рамки, които да предотвратяват сексуалното и свързано с пола насилие или да защитават оцелелите от насилие, нито закони, които да гарантират понасяне на отговорност от извършителите на насилие.

6.1. Правна и политическа рамка

Националната стратегия за премахване на насилието срещу жените (2014-2017 г.) остава изпълнена в ниска степен. Организациите на гражданското общество продължават да призовават за нейното прилагане заедно с други съществуващи рамки. Въпреки това, ООН и правителството на Ирак започнаха изпълнението на съвместното комюнике за предотвратяване и реагиране на сексуално насилие, свързано с конфликтите. Както се изисква от споразумението, както правителството на Ирак, така и регионалното правителство на Кюрдистан са назначили високопоставени лица за контакт по въпроси на СНСК и бяха проведени работни срещи на високо и техническо равнище по отношение на Съвместното комюнике, за да се започне процесът. От органите на двете правителства се очаква да разработят планове за изпълнение до есента на 2017 г. с подкрепата на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак. Освен това и двете страни се съгласиха да си сътрудничат по приоритетни области като законодателна и политическа реформа за засилване на защитата от престъпления, свързани със сексуално насилие, и за улесняване на документирането на такива престъпления. И двете страни се споразумяха да гарантират поемането на отговорност за сексуалното насилие чрез укрепване на капацитета на националните и регионалните власти за документиране, разследване и преследване на престъпления, свързани със сексуално насилие съгласно приложимите национални закони, както и за осигуряване на подкрепа за оцелелите от изнасилване. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе няколко срещи с правителството, на които се застъпи за това да се гарантира, че оцелелите от нарушения или злоупотреби с правата на човека, особено оцелелите от сексуално насилие, получават адекватна подкрепа, включително психо-социална подкрепа и медицинска помощ.

Както е описано по-долу, проектозаконът за защита на семейството остава в изчакващо положение в Съвета на представителите повече от четири години и много от разпоредбите му не отговарят на международните стандарти.

Борбата с престъпленията с насилие, извършени срещу жени и деца, продължава да предизвиква проблеми, тъй като член 409 от иракския Наказателен кодекс № 111 от 1969 г. допуска „чест“ като смекчаващо обстоятелство при престъпленията с насилие, извършени срещу членове на семейството. Има също така нежелание сред правоприлагащите органи да разследват ефективно, своевременно, задълбочено, независимо и безпристрастно такива престъпления или да търсят отговорност от извършителите.

6.2. Насилие над жени

Борбата с престъпленията, извършени срещу жени и момичета, остава особено проблематична. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се застъпва за приемането на проекта за Закон за защита на семейството (с подходящи преразглеждания, както е обсъдено по-долу) и за гарантиране на най-ранното му възможно приемане, включително мерки за

предотвратяване на сексуално и свързано с пола насилие, защита на оцелелите от ССПН и гарантиране на поемането на отговорност от извършителите на насилие в съответствие с международните стандарти, включително Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и други международни закони, които защитават правата на жените. За съжаление, проектозаконът за защита на семейството остава спрял в Съвета на представителите от повече от четири и половина години. Освен това, в текущата си версия, проектозаконът има за цел да защити семейството като цяло, а не жертвата на домашно насилие. Много разпоредби в проектозакона трябва да бъдат изменени, за да се осигури съответствие с международните стандарти.

След проведените от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека консултации с организации за правата на жените и организациите на гражданското общество в края на 2016 г., през март 2017 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предложи на Съвета на представителите изменения, за да бъде приведен законът в съответствие с международните стандарти и да се включат съответните коментари, получени от гражданското общество.

Иракският Наказателен кодекс № 111 от 1969 г. включва разпоредби за физическо насилие; липсва *изрично* посочване на домашно насилие. Въпреки че сексуалните нападения са криминализирани в Наказателния кодекс, член 398¹⁸ предвижда, че обвиненията могат да бъдат свалени, ако нападателят сключи брак с жертвата. Защитниците на тази разпоредба твърдят, че тя защитава интересите на жертвата, защото позволяват бракът да възстанови почитта на семейството и по този начин да бъде предотвратен рискът от „престъпление на честта“ срещу жертвата от нейното семейство или общност. Разпоредбата обаче институционализира срама и стигмата, свързана с изнасилването, и може да застраши безопасността и живота на жертвата, като изиска от нея да остане омъжена за най-малко три години за човек, който я е насилвал сексуално. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека също е притеснена от член 41 от Наказателния кодекс, който позволява домашното насилие, като позволява на съпруг да накаже съпругата си „в определени граници, предписани от закона или по обичая“.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека подкрепи посещението в Ирак от 25 февруари до 3 март на специалния представител на Генералния секретар по въпросите на сексуалното насилие в конфликти. По време на това посещение бяха обсъдени механизмите за изпълнение на съвместното комюнике за предотвратяване и реагиране на сексуално насилие, свързано с конфликти, подписано от специалния представител и от правителството на Ирак.

6.3. Приюти

На 2 юни Специалният докладчик по насилието срещу жени, причините и последиците от него г-жа Дубравка Шимонович публикува последния си доклад.¹⁹ Специалният докладчик отбеляза, че „приютите и заповедите за защита са инструменти за оцеляване, които защитават жените, чийто живот е изложен на риск“.²⁰ Тя също така отбеляза значението на приютите за повторно изграждане на живота и каза, че приютите не трябва да се влияят от политиките на строги икономии. Тя също така обърна внимание на важноста на заповедите за защита и необходимостта от третиране на насилието срещу жените като тежко престъпление.

---

¹⁸ Както е посочено в член 398, нападателят, обвинен в изнасилване или сексуално насилие, може да бъде освободен от престъплението, ако се ожени за жертвата. При липсата на насрещни разпоредби този механизъм може да се приложи дори и ако жертвата е непълнолетна.

¹⁹ „Доклад на специалния докладчик относно насилието срещу жени, причините и последиците от него, 2 юни 2017 г. (Пълна обединена версия)“, A/HRC/35/30, достъпен на <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session35/Pages/ListReports.aspx>.

²⁰ Служба на Върховния комисар по правата на човека, Прессъобщение, „Държавите трябва да осигурят подслон като „инструмент за оцеляване“ на жени, жертви на насилие - експерт на ООН“, на адрес <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21724&LangID=E>.

Тя добави, че „жените имат право да живеят без насилие. Когато това право бъде отказано, пълното упражняване на другите им права е ограничено.“²¹

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да наблюдава и подкрепя приютите за жени, които са подложени на домашно и сексуално насилие. Въпреки това, все още има ограничено финансиране или ресурси за публично финансиране на приюти за жени в рамките на Ирак. Освен това, както е описано по-горе, иракските жени нямат достатъчно механизми за правна защита, които да ги предпазят от домашно насилие.

По отношение на приютите и като част от проекта на Закона за защита на семейството, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека подчерта, че правителството трябва да позволи на организациите на гражданското общество с признат експертен опит да учредят и да ръководят приюти с нестопанска цел, обект на държавно лицензиране и надзор. Към днешна дата някои организации на гражданското общество или с нестопанска цел в Ирак поддържат приюти без държавна подкрепа, разчитайки на частно финансиране и зависейки от няколко специализирани доброволци, за да обслужват все повече жени, бягащи от насилие. Понастоящем в Киркук има няколко приюта, които да осигурят защита на жени от Хауиджа и малки по обхват инициативи за подпомагане на жени, бягащи от ИДИЛ. В Басра приютът предлага убежище на жертвите на сексуален трафик, които са несправедливо вкарани в затвор като „проститутки“ и са застрашени от „убийства на честта“ от собствените си семейства при освобождаване.

6.4. Проектът за Закона за защита на семейството

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека остава загрижена от проекта за Закон за защита на семейството.²² Първият вариант на закона изглежда дава приоритет на сдобряването на семейството спрямо справедливостта и защитата на жертвите на насилие. Той не предвижда достатъчно наказания за извършителите на престъпления, не установява задължения за полицията и прокурорите да реагират на инциденти, свързани с домашното насилие, и не предлага дългосрочна защита на жертвите. Настоящият проект не стига достатъчно далеч в защитата на жертвите и всъщност може да ги изложи на опасност, ако бъдат принудени да се върнат в семействата си с цел помиряване. Освен това проектозаконът не уточнява видовете доказателства, които могат да са допустими за случаите на домашно насилие.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да се ангажира със Съвета на представителите, иракските министерства и иракските представители на гражданското общество, за да гарантира, че проектозаконът е в съответствие с международните стандарти за правата на човека. Проектозаконът беше разгледан на второ четене през януари 2017 г.²³, но напредък няма. През март Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека представи на председателя на Съвета на представителите, на Комитета за жените и децата, на Комитета по правата на човека, на правния комитет и на ръководителя на дирекция „Разширяване на възможностите на жените“ към кабинета на министър-председателя писмени коментари относно проектозакона. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе и брифинг за Комитета за жените и децата и обучителна сесия в семинар между министерства по международноправни стандарти, свързани с домашното насилие. През май Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предостави техническа помощ на организациите на иракското гражданско общество в серия от консултации на ниво провинция, на които проектозаконът беше преразгледан и бяха дадени препоръки. От Комитета за жените и децата все още се очаква да предостави актуализиран законопроект.

---

²¹ Пак там.

²³ Първото четене се проведе през март 2015 г.

6.5. Регион Иракски Кюрдистан

6.5.1. Правна и политическа рамка

Проект за изменение на Закона за борба с домашното насилие №8 от 2011 г. в Иракски Кюрдистан бе внесен в парламента на Иракски Кюрдистан през септември 2015 г. Въпреки това не бяха предприети допълнителни действия по отношение на изменението поради спирането на работата на Парламента на Иракски Кюрдистан. Проектноизменението ще укрепи настоящия закон, като включи категорична дефиниция на актовете на домашно насилие и ще увеличи наказанията за тези престъпления. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, в координация с представители на гражданското общество и упълномощени субекти, предостави коментари, за да гарантира, че проектоизменението е по-категорично в съответствие с международното право в областта на правата на човека, по-специално по отношение на санкциите и във връзка с изискванията за брачно „помирение“.

Второто четене на проектозакона за борба с трафика на хора в Иракски Кюрдистан не е планирано поради безизходността в парламента.²⁴

6.5.2. Насилие над жени

Насилието над жените, включително домашното насилие, продължава да предизвиква притеснения в целия Иракски Кюрдистан поради традиционните практики и нагласи относно ролята на жените в семейството и в обществото. Жените и момичетата са подложени на много видове насилие и дискриминация, включително физическо насилие, убийства на основание „чест“, самопожертвования, сексуално насилие и тормоз, както и неравенство и социално изключване.

През март 2017 г. Генералната дирекция за борба с насилието срещу жените (ГДБНСЖ [GDCVAW]) публикува на своята интернет страница статистическите данни за насилие срещу жени за ноември и декември 2016 г. В окончателната статистика за 2016 г. се наблюдава намаляване на броя на случаите през 2016 г. (7 123) спрямо 2015 г. (8 002). Това се случва след общо увеличение между 2013 г. и 2015 г. Не е известно дали това отразява намаляването на случаите на насилие или само намаляване на отчетането. Общото количество от 7 123 случая на насилие срещу жени през 2016 г. обхваща шестте дирекции за борба с насилието срещу жените (Ербил, Сюлеймания, Дохук, Рапарин, Гармиан и Соран). Тази цифра включва 119 случая на убийство и самоубийство, 317 случая на изгаряне и самозапалване, 6 579 случая на словесно или физическо насилие и 108 случая на сексуално насилие. Статистическите данни за януари-май 2017 г. (най-новите налични данни) показват увеличение на броя на случаите на насилие срещу жени (3 789 случая) в сравнение със същия период през 2016 г. (2 642 случая).²⁵

В началото на 2017 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека научи за промяна в процедурата за разследване на убийствата на жени - отговорността за разследване на убийствата на жени бе прехвърлена обратно към Дирекциите за борба с престъпността към Министерството на вътрешните работи на Иракски Кюрдистан от Службата за борба с насилието срещу жените, в която липсваха ресурси и капацитет за навременно провеждане на тези разследвания.²⁶

---

²⁴ Първото четене се проведе през април 2015 г.

²⁵ Официален сайт на Генерална дирекция за борба срещу насилието над жени: <http://bgtakrg.org/index.php/statics> [последно преглеждане на 30 юни 2017 г.].

²⁶ Преди 2015 г. убийствата на жени бяха разследвани от Дирекциите за борба с престъпността като обща престъпност. През февруари 2015 г. Министерството на вътрешните работи на Иракски Кюрдистан прехвърли разследването за убийства на жени от Дирекциите за борба с престъпността към Службите за борба с насилието срещу жени, които са свързани със

Надеждите са, че по-големите ресурси и експертни познания на Дирекциите за борба с престъпността ще доведат до бързи и сериозни разследвания на убийствата на жени.

6.5.3. Приюти

От началото на 2017 г. подзаконов нормативен акт, изготвен от Министерството на труда и социалните въпроси на Иракски Кюрдистан, който определя ролята на съответните министерства по отношение на приютите за жени, все още предстои да бъде одобрен от Съвета на министрите на регионалното правителство на Кюрдистан. Подзаконовата нормативна уредба трябва да допълни изпълнението на Инstrukция № 2 от 2014 г. за убежище за жени, изложени на заплахи, която определя минималните стандарти за създаване и управление на всички приюти за жени в Иракски Кюрдистан.

Финансовата криза в Иракски Кюрдистан продължава да оказва отрицателно въздействие върху разпределението на ресурсите за разширяване и подобряване на приютите. Например новопостроен приют в Дохук започна да функционира през декември 2016 г., след като е бил частично обзаведен с помощта на Жените на ООН и ВКБООН. Все още липсват мебели и гориво. Като цяло всички приюти се оплакват от липса на финансови ресурси.

7. Права на етническите и религиозни групи

Разнообразните етнически и религиозни общности в Ирак продължават да се сблъскват със сериозни предизвикателства, които застрашават тяхната сигурност и подкопават пълноценното приложение на политически и социални права. По време на продължителния конфликт ИДИЛ непрекъснато подлага иракските етнически и религиозни общности на широко разпространени и систематични нападения, чиято крайна цел е постоянното потискане, експулсиране или пълно унищожаване на тези общности изцяло или частично. Такива методични, преместени и засилени нападения срещу тези общности могат да представляват военни престъпления, престъпления срещу човечеството и вероятно геноцид, по-специално срещу общността на язидите.²⁷ Много общности остават разселени. Осигуряването на тяхното завръщане в техните места на произход, с пълно достойнство и сигурност и зачитане на техните права в съответствие с международните хуманитарни принципи и възстановяване и повторно изграждане на тези общности ще бъде от съществено значение за възстановяването на доверието между общностите и по този начин подкрепя истинско приобщаващо и трайно национално помирение в Ирак.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да подкрепя и предоставя техническа подкрепа на законодателната реформа в областта на правата на малцинствата. На 26 април Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека подкрепи Комитета по правата на човека на Иракския съвет на представителите за провеждане на публично изслушване, в което бяха обсъдени възможните изменения на проектозакона за защита на многообразието и предотвратяване на дискриминацията (законопроект за борба с дискриминацията) като част от редовната му техническа подкрепа за Парламента. Членове на Парламента,

---

Съда за разследване на домашното насилие (СРДН [DVIC]), създаден със Закона за домашното насилие. Беше констатирано, че офисите на Службата за борба с насилието срещу жените не разполагат с ресурси и капацитет да провеждат тези разследвания своевременно. През април 2016 г. Съдът за разследване на домашното насилие изтъкна пред Съдебния съвет, че Законът за домашното насилие не предвижда такива разследвания. По-специално Съдът за разследване на домашното насилие е ограничен до разследване на престъпления, свързани с домашното насилие, за които наказанието е три години затвор или по-малко,²⁶ като има предвид, че убийството може да доведе до смъртно наказание съгласно иракския Наказателен кодекс.²⁶ В отговор на 31 юли 2016 г. Съдебният съвет издаде заповед, въз основа на примерен случай на убийство, прехвърляйки отговорността за разследване на убийствата на жени обратно към Дирекциите за борба с престъпността.

²⁷ Доклад на FFM (A/HRC/28/18), предаден на Съвета по правата на човека през март 2015 г. и доклада „Призив за поемане на отговорност и защита: язиди, преживели жестокости, извършени от ИДИЛ“: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMIRReport22Aug2017_EN.pdf

представители на гражданското общество, съдии от Съвета Шура и парламентарната комисия по правата на човека и правния комитет присъстваха на събитието. Участниците подчертаха, че в текущата версия проектозаконът срещу дискриминацията изисква по-нататъшно изясняване чрез изменения с цел включване на различни гледни точки и избягване на дискриминационен език. Участниците представиха предложения за разглеждане от парламентарния комитет по правата на човека, който има за задача да събира разнообразни гледни точки и да прави препоръки за промени в проектозакона.

Парламентарната комисия по правата на човека обяви, че ще обсъди бележките и предложенията от тази сесия и ще ги отрази във втория проект на Закона за борба с дискриминацията, както е подходящо. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да работи съвместно със съответните иракски групи от гражданското общество и правителството на Ирак по отношение на окончателния текст на Закона за борба с дискриминацията, за да гарантира, че той е в съответствие с международните стандарти.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да се застъпва за по-силна служба по въпросите на малцинствата в рамките на Националния комитет за помирение, докладвайки на кабинета на Министър-председателя. През отчетния период Службата по въпросите на малцинствата проведе серия от консултации с християнски, язидски, шабакски, туркменски и други групи, за да идентифицира и оцени разнообразните потребности и тревоги, засягащи групите в Ирак. Въз основа на резултатите от консултациите, Службата по въпросите на малцинствата отправи поредица от препоръки към министър-председателя, който след това възложи на Министерството на образованието да следи за конкретни случаи на дискриминация в образованието. Към днешна дата Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека не е получила актуална информация за напредъка.

7.1. Иракски Кюрдистан

В Иракски Кюрдистан живеят редица общности като християни, язиди, шабак, асирийци, какаи и туркмени. С притока на вътрешно разселени лица, избягали от ИДИЛ, броят им се увеличи, както и броят на арабите сунити, които са избягали от Анбар, Нинава и други провинции, за да потърсят сигурност далеч от продължаващия конфликт.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека подчерта важността на образованието за деца и младежи като част от възстановяването след конфликта. През май 2016 г. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека стартира образователен план за правата на човека към Министерството на образованието на Иракски Кюрдистан, който включва реформи в учебните програми и изграждане на капацитет на учители и инструктори, по-специално във връзка с хуманитарни изследвания с оглед интегриране на дефинициите за всички религии, които са официално признати в Иракски Кюрдистан. Министерството започна програма, предложена от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, за да канализира основните принципи за равенство и недискриминация в областта на правата на човека в учебните програми по хуманитарни науки и да стартира серия от специализирани курсове за обучение на учители в Ербил, Дохук, Халабджа, Гармиан и Сюлеймания.

Приемането на Закона за защита на правата на компонентите на Иракския район на Кюрдистан № 5 от 2015 г. е положително развитие в осигуряването на защита на етническите и религиозните групи в Иракски Кюрдистан. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека обаче продължава да изразява загриженост, че законът не криминализира актове като подбуждане или извършване на престъпления от омраза срещу членове на етнически и религиозни общности и не създава механизъм или орган, който да гарантира прилагането на правата, специално защитени от закона.

8. Сексуални малцинства/ЛГБТИ

Членовете на групата на лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните (ЛГБТИ) продължават да се сблъскват с тежка дискриминация, заплахи, физически нападения, отвличания и в някои случаи убийства, дължащи се на тяхната действителна или предполагаема сексуална ориентация или полова идентичност. През целия отчетен период Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека наблюдаваше положението на общността на ЛГБТИ и работеше заедно с правителството на Ирак, за да насърчи защитата на правата на ЛГБТИ и да разследва случаи на насилие срещу общността.

На 13 януари в сметището в квартал Бинук в Багдад беше намерено тялото на мъж. По тялото имаше прободни рани в стомаха и гениталиите. Жертвата е била убита заради сексуалната ѝ ориентация. На 28 януари тялото на 22-годишен мъж също бе намерено с прободни рани в района Сук ал-Шиюк, на 30 км. югоизточно от Насирия. Информацията, получена от Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, показва, че е бил убит и поради предполагаемата му сексуална ориентация. На 28 февруари племенен лидер беше прострелян и убит от неидентифицирани въоръжени лица в района Ал-Зубаир, Басра, близо до моста Ал-Зубаир. Жертвата е простреляна няколко пъти в главата. Убийството последва публикуването в социалните медии на видеоклип, за който се твърди, че показва как жертвата участва в секс с друг мъж. Човекът, който се вижда във видеото с жертвата, твърди, че е избягал от квартал Ал-Зубаир, след като къщата му е била изгорена от неизвестни лица.

На 19 март двама младежи бяха убити от неизвестни извършители в района на Хамсамил в град Басра, което се твърди, че причината е тяхната сексуална ориентация, както е възприемана от другите хора. Двамата мъже, на около 17 години, са били открити с огнестрелни рани в главата. Твърди се, че на местопрестъплението, в което пише, „За хората на Басра ще убием всички хора, които имат дълга коса и се обличат като жени“. На 10 април тялото на 22-годишен мъж беше намерено в Майсан, квартал Ал-Кадися, град Амара. По тялото имаше множество наранявания и то беше осакатено, включително гениталиите. Състоянието на нараняванията и друга получена информация предполага, че мъжът е убит поради сексуалната му ориентация, независимо дали е реална или предполагаема.

9. Права на хората с увреждания

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да работи заедно с организациите на гражданското общество и правителството на Ирак за повишаване на уважението към и защитата на правата на хората с увреждания в две ключови области: 1) осигуряване на спазването от страна на държавата на Конвенцията за правата на хората с увреждания (КПХУ) и други съответни международни инструменти; и 2) застъпничество за независима комисия, която да гарантира спазването на разпоредбите на КПХУ. Въпреки това, хората с увреждания в Ирак продължават да се сблъскват със сериозни предизвикателства, включително социална, икономическа и политическа дискриминация, всички от които са в ущърб на пълното упражняване на техните права като иракски граждани.

Освен липсата на адекватни възможности и защита, хората с увреждания продължават да се сблъскват с широк спектър от социални дискриминации. Преобладаващото възприятие сред обществеността е да се подхожда към хората с увреждания като към обекти на благотворителност, а не като към продуктивни членове на обществото. Това често води до изолация на хора с увреждания и изостря негативните психологически ефекти.

Правителството на Ирак ратифицира КПХУ²⁸ през януари 2012 г. и прие Закон № 38 от 2013 г. за грижите за хората с увреждания и специалните нужди,²⁹ с който се създава комисия, която да насърчава зачитането и защитата на правата на хората с увреждания. Към днешна дата правителството не е изпълнило необходимите мерки, както се изисква от член 33 от КПХУ.³⁰ Като минимум правителството трябва да гарантира защитата и зачитането на правата на хората с увреждания и да се справи с дискриминацията и други пречки пред тяхното благосъстояние.

По същество, Комисията, както е призната от закона, продължава да функционира под фискалната и административна власт на Министерството на труда и социалните въпроси и няма безпристрастността, изисквана от чл. 33 от КПХУ. Вероятно по-притеснителна е липсата на представителство в Комисията на хората с увреждания.

9.1. Иракски Кюрдистан

На 19 април 2016 г. Министерството на труда и социалните въпроси в Иракски Кюрдистан издаде указания в съответствие със Закона за правата и привилегиите на хората с увреждания и на лицата със специални нужди № 22 от 2011 г., за да предостави насоки за това кой има право да получава обезщетения въз основа на своето увреждане. Инструкциите също така определят нови проценти за определяне на получените социални помощи, въпреки че те са по-малки от тези, определени в закона. През май 2017 г. служители на министерството информираха Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, че 107 983 души са били регистрирани от регионалното правителство на Кюрдистан като лица с увреждания.³¹ Приблизително 25 000 от тези хора обаче ще загубят месечните си обезщетения, тъй като не са се явили за медицински прегледи или по друг начин не са изпълнили условията за плащане.³² Изменението, предложено от група неправителствени организации с цел укрепване на Закона в съответствие със задълженията по правата на човека, беше разгледано на първо четене в Парламента на Иракски Кюрдистан на 23 декември 2014 г. Въпреки това, поради ситуацията на застои в Парламента, не е насрочено следващо четене на изменението.

10. Свобода на изразяване на мнение и свобода на мирно събиране/сдружаване

През отчетния период е имало сериозни предизвикателства пред свободата на мнение и изразяване, както и пред свободата на сдружаване и събиране. Журналисти, служители в медии и протестиращи са били измъчвани, отвлечени и в някои случаи убити при изпълнение на задълженията си. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека получи съобщения, че служители в медии и протестиращи са били подложени на нападения от иракските сили за сигурност, въоръжени групи и неидентифицирани извършители, докато са работили, докладвали за или участвали в демонстрации.

---

²⁸ Вж. Информационен център на ООН, „ООН приветства ратификацията от страна на Ирак на пакта за правата на хората с увреждания“ на адрес <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=41081#.WWdhN4SGPeY> [последно прегледано на 30 юни 2017 г.]. ²⁹ Вж. Международна организация на труда <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/96874/114689/F18984083/96874.pdf> [последно прегледано на 30 юни 2017 г.].

³⁰ Член 33 изисква от държавите, страни по Конвенцията, да създадат структури за прилагане и мониторинг на конвенцията на национално равнище. Това включва: определяне на координационни центрове и, ако е необходимо, координационни механизми; определяне или установяване на независими механизми; и гарантиране на участието на гражданското общество.

³¹ Дискусия на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека с Върховния представител на Министерството на труда и социалните въпроси.

³² <http://www.rudaw.net/mobile/english/kurdistan/060520173> [последно прегледано на 30 юни 2017 г.].

10.1. Свобода на мнение и изразяване

Твърди се, че на 24 януари жена репортер и мъж фотограф бяха бити от членове на 11-та дивизия на иракската армия, за да се предотврати това те да съобщят за бомбардировките на зоната ал-Нхада на централен Багдад същия ден. На 30 април журналист от Диуания бе застрелян от неизвестни въоръжени мъже в дома му. Мотивът за стрелбата не е известен, но има спекулации, че предходна информация в социални медии за въоръжени групировки е подтикнало обществения гняв и протести.

10.2. Свобода на събранията и сдруженията

На 11 февруари трима протестиращи са били намушкани и убити на площад „Тахрир“ в Багдад от неидентифицирани лица, носещи черни униформи. Иракски полицейски служител е бил застрелян и убит от извършителите. Най-малко 25 други протестиращи са били ранени при последвалото преследване. Твърди се, че деветима частни охранители са били арестувани, обвинени в убийството на полицейския служител. Протестиращите са демонстрирали с искания за основна преработка на иракската изборителна система.

На 8 май неизвестни въоръжени лица, управляващи три четириколесни превозни средства, са отвлекли седем мъже, включително студенти, работници и граждански активисти от дома им в Батауин, централен Багдад, и са ги завели на неизвестно място. Двама от отвлечените са членове на комунистическата партия и са активни в университета „Ал Кадисия“. Съобщава се, че един от отвлечените е на свободна практика във вестник „Тарик ал-Шааб“. Останалите отвлечени са работили в Карада, Багдад, без ангажиране с граждански права. Поне някои от отвлечените се смятат за активисти за правата на човека, които редовно участват в демонстрации на площад „Тахрир“. Отвлечените са били бити, преди да бъдат освободени на 9 май след призива на президента на Ирак към органите по сигурността да разследват инцидента и да предприемат всички необходими действия, за да разберат каква е съдбата на отвлечените. Иракската комунистическа партия и активистите на гражданското общество също проведоха кампания в подкрепа на издирването на отвлечените.

10.3. Закон за свободата на изразяване

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да се застъпва за изменения, които да приведат проектозакона за свободата на изразяване, събиране и мирен протест в съответствие с международните правни стандарти, обвързващи Ирак. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека направи преглед на проектозакона и сподели препоръките с председателя на Съвета на представителите, ръководителите на парламентарните политически блокове и парламентарните комисиии.

10.4. Иракски Кюрдистан

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължава да получава сведения за сплашване на редица служители в медии и ограничения за функционирането на медийни канали в Иракски Кюрдистан. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека отбелязва, че на журналистите и медиите са наложени ограничения без стриктно разглеждане на закона и приложимата международна и национална правна рамка. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека ще продължи да се застъпва за работата без ограничения на медиите.

Свободата на изразяване в Иракски Кюрдистан се подкрепя основно от Закона за журналистика № 35 от 2007 г.³³ Законът за журналистиката утвърждава ролята на Кюрдистанския журналистически синдикат в акредитацията на журналистите и осигурява определени защити и имунитети за журналистите в тяхната работа.³⁴ В консултация с медиите и участниците от страна на правителството бе отбелязано, че мандатът на Синдиката в Закона за журналистиката се отнася само за печатни медии. Това означава, че журналисти, работещи в други форми на медии (особено електронни медии), не са нито защитени от закона, нито подчинени на етичните стандарти за отговорна журналистика. Като временна мярка на 14 февруари Съветът Шура на Иракски Кюрдистан издаде „Решение за упълномощаване на Синдиката за журналистика на Кюрдистан за регистриране на електронни вестници“. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека разработва проект, който да даде съвети за евентуално изменение на закона, след като Парламентът започне работа отново, за да го приведе в пълно съответствие с международните стандарти.

На 11 октомври 2016 г. Съветът на министрите на регионалното правителство на Кюрдистан прие регламент относно прилагането на Закона за достъп до информация на Иракски Кюрдистан от 2013 г., както се изисква в член 21 от този закон. Този Регламент трябва да бъде одобрен от Съвета Шура и ще влезе в сила след последващото му публикуване в Държавен вестник, което все още не се е случило.

В края на 2016 г. и началото на януари 2017 г. избухнаха протести, за да изразят исканията за социална справедливост, включително изплащането на заплатите на държавните служители, особено в Сюлеймания (и други в Гармиан, Халабджа и Рапарин). Протестите първоначално са включвали предимно стачкуващи учители, но в различни моменти са се присъединили и други държавни служители. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека получи съобщения за известен брой арести и насилие, включително нападения срещу стачкуващи учители и техните лидери. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека получи и доклади за нарастване на броя на жалбите на журналисти, че служителите по сигурността неправомерно се намесват в работата им, включително чрез изземване и унищожаване на оборудване и физическо насилие. Учителската организация прекрати протестите на 16 януари в светлината на благоприятното развитие, включително възобновяването на плащането на заплатите. По-малобройни протести са отбелязани през февруари, включително в Халабджа от студенти, които протестират срещу липсата на гориво и доставки в училищата, както и в Сюлеймания от пенсионирани служители на силите Пешмерга, свързани със забавяне на плащането на заплатите им.

Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека остава загрижена за липсата на напредък в разследването на предполагаемото убийство на г-н Уидад Хюсеин. Г-н Хюсеин, кореспондент на агенция „Роз Нюз“ в провинция Дохук, е бил отвлечен от неизвестни лица на 13 август 2016 г. Тялото му е открито същия ден на пътя край Дохук с физически белези на тялото му, които показват, че е измъчван преди смъртта му. Главната дирекция на полицията на Иракски Кюрдистан създаде комисия за разследване. Въпреки това, към датата на доклада, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека не е била информирана за напредъка в разследването.

---

³³ Другите приложими закони и подзаконовни нормативни актове включват Закон за достъп до информация № 11 от 2013 г., Закон за публикациите № 10 от 1993 г., Разпоредби на регионалното правителство на Кюрдистан за улесняване на прилагането на Закона за достъп до информация № 11 от 2013 г., Министерство на културната регулация на Регионалното правителство на Кюрдистан за организиране на работата на телевизионни и радиостанции в Кюрдистан, Кюрдския закон за пенсиониране на журналистите № 13 от 2001 г., Етичен кодекс на Международната федерация на журналистите и Закон за журналистическия синдикат на Кюрдистан № 40 от 2004 г., както е изменен.

³⁴ Например член 7 гласи, че всяко заплашване или нападение срещу журналист се наказва. В член 8 се посочва, че не може да се извършва арест или разпит на журналист, нито претърсване на неговия работен обект или частно местоживееие без съдебно решение.

11. Дейности за развитие на капацитета

През периода, обхванат от доклада Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе редица обучителни сесии и консултации по въпроси, свързани с правата на човека и върховенството на закона, насочени към различни участници, включително активисти за правата на човека, членове на Върховната комисия по правата на човека в Ирак, съдебни служители и служители от различни министерства, членове на различни етнически, религиозни и езикови общности на Ирак, активисти за правата на жените и научни работници. Основната цел на тези дейности бе да се насърчи зачитането и защитата на правата на човека и върховенството на закона и да се подобрят уменията на служителите от правителствените министерства и членовете на гражданското общество да прилагат принципите на правата на човека. По-долу са представени подбрани предприети дейности.

От 2 до 4 май Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе двудневно обучение в Службата на Върховна комисия по правата на човека в Ирак в Майсан, провинция Ал-Мутана в Южен Ирак. Темите включваха концепции, принципи, механизми за наблюдение и докладване на правата на човека. Целта на обучението беше да се подобри разбирането за принципите и наблюдението на правата на човека от страна на членовете на персонала на Върховна комисия по правата на човека в Ирак и обществените полицейски служители в Майсан. Темите включваха: основните понятия, принципи и ангажменти на иракската държава по отношение на правата на човека; рамката за правата на човека (произход, важни конвенции, органи и механизми на ООН); и начините за използване на механизмите на ООН (подаване на петиции, изготвяне на доклади в сянка и т.н.). Други сесии обхващаха международните задължения на Ирак и механизмите за наблюдение на нарушенията на правата на човека. Обучението се фокусира и върху ролята на обществената полиция в областта на защитата на правата на човека и изготвянето на доклади за нарушения на правата на човека.

На 21 май Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека в сътрудничество с генералното консулство на САЩ в Басра проведе обучение на тема права на човека и трафик на хора в Басра за членове на групи от гражданското общество и служители от правителството. Обучението се фокусира върху рамката за правата на човека в борбата с трафика на хора. Резултатът беше създаването на мрежа от членове на групи от гражданското общество и служители от правителството, които да подобрят информираността за трафика.

11.1. Иракски Кюрдистан

През януари и февруари Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека представи обучение по принципите на правата на човека в осем сесии за приблизително 470 новоназначени и висши служители в Академия Асайиш в Ербил. Темите включваха историята и развитието на правата на човека, основните инструменти за правата на човека и най-добрите практики, свързани с правоприлагането и борбата с тероризма.

На 30 януари Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека подкрепи специализиран курс за обучение по „Писане на предложения“ в Сюлеймания за представители на организации на гражданското общество и представители на Независимия съвет за правата на човека. Целта на обучителния курс бе да се изгради капацитета на участниците да разработват, изготвят и представят предложения за проекти в областта на правата на човека за потенциално финансиране и друга подкрепа.

От 1 до 7 март Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе четири обучителни сесии за студенти от Факултета по право и международни отношения на Университета Джихан в Ербил. Под заглавието „Механизмите на ООН за защита на правата на човека във време на мир и конфликт“. Сесиите бяха насочени към механизмите на ООН за защита на правата на човека, включително във въоръжените конфликти, както и за правата на децата. В обучението участваха десет студента - жени и мъже.

На 1 април Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека изнесе презентация на тема „Ролята на студентите по право в защитата и насърчаването на правата на човека“ за 60 студенти от Юридическия и политологически факултет на университета „Рапарин“ в провинция Сюлеймания.

От 2 до 5 април Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе четиридневен курс за обучение на 680 полицейски служители под егидата на Дирекцията за обучение и рехабилитация в Главната дирекция на полицията в Сюлеймания. Курсът имаше за цел да засили разбирането за обществения ред, правата на човека и основните свободи, справянето с демонстрациите и зачитането на принципите на законност, необходимост и недискриминация.

На 16 април Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе семинар за студенти от Факултета по право, дипломатия и международни отношения на университета за човешко развитие в Карадаг, Сюлеймания относно „Механизмите на ООН за защита на правата на човека и ролята на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека в насърчаването и защитата на правата на човека“. На семинара присъстваха 23 жени и 28 мъже студенти.

През целия период, обхванат от доклада, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека разпространи повече от 6275 брошури за деветте основни международни договора за правата на човека на кюрдски език за представители на гражданското общество, академични институции, държавни органи и други партньори.

12. Националните институции за правата на човека и плановете за действие съгласно ВПП

12.1. Подкрепа за Върховна комисия по правата на човека в Ирак

От януари до март, както и при избора на първата група комисари, завършен през 2012 г., Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предостави техническа помощ на Експертния комитет, натоварен с избора на нов екип комисари за Върховна комисия по правата на човека в Ирак. Като член с право на глас в Комитета, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека присъства на редовни заседания и предостави насоки относно процеса на подбор в рамките на националните и международните стандарти и предостави техническа помощ на секретариата на Комитета.

На 26 януари на заседание на Експертния комитет няколко членове на Комитета се противопоставиха на ролята на член с право на глас на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека и заявиха, че присъствието на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека е в нарушение на Закон № 53 от 2008 г., който установява Върховна комисия по правата на човека в Ирак. Скоро след това на 2 февруари в отговор на това развитие представителите на гражданското общество, които се срещнаха с Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека, изразиха загриженост по отношение на процеса на подбор и споделянето на списък на предложените кандидати, подкрепени от различни политически блокове в Съвета на представителите. Притеснението им беше, че процесът на подбор се е политизирал и е компрометирал безпристрастността и независимостта на евентуалните бъдещи комисари. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека реши да преустанови участието си в Комитета на 12 март, тъй като няколко членове на Комитета не биха позволили на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека да изпълнява задълженията си като пълноправен член съгласно закона.

В отговор на твърдението, че присъствието на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека в Експертния комитет е незаконно, Съветът Шура излезе със становище в полза на позицията на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека и потвърди, че тя има равни и пълни права на глас в Експертния комитет. Съветът на представителите обаче гласува на 29 април в полза на изменението на Закон № 53 от 2008 г. и отстрани от длъжността на пълноправен член на Комитета Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека и

ограничи бъдещата роля на Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека в рамките на Комитета до общ мониторинг, консултации и техническа помощ.

Независимо от това, Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека продължи да подкрепя Върховната комисия по правата на човека в Ирак като институция чрез предоставяне на техническа помощ на парламентарната комисия, натоварена с реорганизацията на секретариата на Върховната комисия по правата на човека в Ирак. През януари експерт-консултант, нает в сътрудничество със Службата по проектни услуги на ООН (UNOPS), започна да оценява Върховната комисия по правата на човека в Ирак като институция с цел да идентифицира промените, за да увеличи капацитета ѝ. Бяха проведени тридесет и шест срещи с персонала на Върховната комисия по правата на човека в Ирак и други лица за контакт в Багдад, Наджаф, Басра, Майсан, Ти-Кар, Самауа, Киркук и Нинава (срещите с Нинава и Киркук бяха проведени в Ербил) за събиране на информация за структурата на Върховната комисия по правата на човека в Ирак, ролите и отговорностите на различните членове на екипа на Върховната комисия по правата на човека в Ирак и пропуските в уменията. Консултантът изготвя доклад, съдържащ констатации и препоръки за начините за реструктуриране на секретариата на Върховната комисия по правата на човека в Ирак. Окончателният доклад ще бъде представен на парламентарната комисия, която има за задача да реструктурира секретариата на Върховната комисия по правата на човека в Ирак.

12.2. Планове за действие на ВПП

На 10 и 11 май Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека в сътрудничество с Министерството на правосъдието проведе двудневна консултация за преразглеждане на проекта на Национален план за действие (НПД) въз основа на препоръките от сесията за Всеобщия периодичен преглед (ВПП) на Ирак през 2014 г. в Съвета на ООН по правата на човека. В консултациите участваха тридесет и петима представители на иракски министерства и организации на гражданското общество. По време на консултациите заседанията на работните групи обсъждаха НПД, изготвен от Министерството на правосъдието. Всяка работна група прегледа и обсъди НПД и представи препоръки и коментари за НПД в пленарната сесия. Тези коментари и препоръки ще бъдат събрани от Министерството и включени в проекта на НПД.

В заключителните препоръки Министерството на правосъдието поиска Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека да продължи своята подкрепа по време на целия процес на изпълнение на НПД и да бъде част от междуведомствения комитет, който да наблюдава изпълнението му. На 23 май Съветът на министрите одобри НПД. На същата дата бе създаден комитет между министерствата с Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека като наблюдател и предоставящ техническа помощ на комитета.

На 6 юни Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека проведе среща със заместник-министъра на правосъдието, за да обсъди стъпките към прилагането на НПД. Заместник-министърът поиска да се предостави техническа помощ и обучение на членовете на комитета между министерствата за ефективно изпълнение на НПД. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека ще продължи да предоставя техническа помощ и необходимото обучение на членовете на комитета.

В Иракски Кюрдистан, Управителният комитет, в съвместно председателство с регионалното правителство на Кюрдистан и Независимия съвет за правата на човека (НСПЧ) и включващ представители на гражданското общество, разработи (в края на 2016 г.) Регионален план за действие в областта на правата на човека (РПДОПЧ) за изпълнението на препоръките на ВПП, отнасящи се до Иракски Кюрдистан. Мисията на ООН за подпомагане на Ирак/Службата на Върховния комисар по правата на човека предостави техническа помощ за подпомагане и улесняване на този процес. Проектната версия на РПДОПЧ, изготвена от Управителния комитет, все още не е одобрена от регионалното правителство на Кюрдистан.